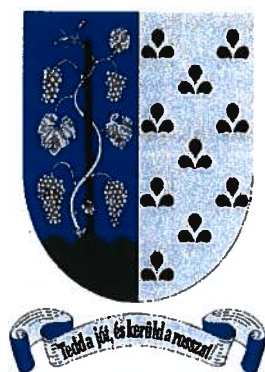

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Szank Községi Önkormányzat

2023-2028.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	4
A település bemutatása.....	4
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai.....	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	16
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	21
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	50
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	73
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	82
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	93
8. Tanyán élők helyzete, esélyegyenlősége.....	98
9. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	101
10. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	102
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	104
11. A HEP IT részletei.....	104
1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	104
2. Jövőképünk.....	107
3. Megvalósítás.....	110
4. Elfogadás módja és dátuma.....	113

Helyi Esélyegyenlőségi Program (röviden HEP)

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötvenre, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (továbbiakban: 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend.) tartalmazza.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése előírja, hogy a HEP-et a törvény és a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott szempontok és eljárásrend, valamint azok figyelembevételével a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által, az általa vezetett minisztérium honlapján közzétett módszertani útmutató alapján kell elkészíteni.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (röviden HEP IT)

A HEP IT a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket tartalmazza az Ebktv. 31. §-ának (2) bekezdése szerint. Az intézkedéseket a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 5. §-ában foglalt célok figyelembe vételével kell meghatározni.

A HEP IT-t a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentum 3. számú mellékletében található forma szerint kell elkészíteni.

Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórum (röviden HEP Fórum)

A HEP-t a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összhangra.

Mindezekre figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék.(HEF)

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők, romák
- gyermekek,
- nők,
- idősek,
- fogyatékkal élők

A célcsoportok Bács-Kiskun Megye Esélyegyenlőségi Terv-Helyzetértékelés című és Bács-Kiskun Megyei Felzárkózási Stratégia és Terv című stratégiai dokumentum alapján a jogszabályban nevesített célcsoportok kiegészülnek a következő célcsoporttal:

- tanyán élők

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (Ebktv.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40 § (1) bekezdés 28. pontja alapján kibocsátott 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentummal összhangban Szank Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait.

Az önkormányzat az Ebktv. 31. § (2). bekezdése alapján e programmal összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más dokumentumait,¹ és a HEP elkészítésébe bevonja partnereit, különösen a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóit.

A település bemutatása

Szank község a Dél-Alföldi Régióban a Kiskunmajsai járás egyik települése.

A Kiskunmajsai járás a Duna-Tisza közti síkvidék keleti peremének középső területén helyezkedik el Bács-Kiskun vármegyében. Délről és keletről Csongrád-Csanád vármegyével határos, északról és észak-keletről a kiskunfélegyházi járással, nyugatról a kiskunhalasi és a kiskőrösi járással határos. A járás országhatárt nem érint.

Szank a Kiskunmajsai Járásban fekszik, amely a 290/2014 (XI. 26.) Kormányrendelet alapján fejlesztendő járás.

Szank Községi Önkormányzat a 105/2015 (IV. 23.) Kormányrendelet alapján társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból nem kedvezményezett település, és jelentős munkanélküliséggel sem sújtott település.

¹ Különösen ide tartozik a Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció.

Szank a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozat alapján Gazdaságélénkítő programba nem javasolt.

Szank a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 49/2021. (VI.25.) sz. határozata alapján egy szempontból hátrányos helyzetű település, mert szabad vállalkozói zóna területén helyezkedik el.

A település a Homokhátsági terület része.

Szank Községi Önkormányzat a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 49/2021 (VI. 25.) sz. határozatával elfogadott ITP alapján nem alacsony adóerőképességű település.

A Kiskunmajsai járás Bács-Kiskun vármegye járásai közül a legkisebb, hat települést foglal magába. Ezek: **Kiskunmajsa, Szank, Csólyospálos, Kömpöc, Jászszenklászló és Móricgát.** A járás átlagos népsűrűsége 40 fő/km². A települések között itt is nagy szórás tapasztalható.

Legkisebb a nagy tanyai lakónépességgel bíró Móricgáton 14 fő/km², Csólyospáloson, 25 fő/km², és szintén alacsony Kömpöcön 23 fő/km².

A „legsűrűbben” Kiskunmajsán élnek, 52 fő/km², elég magasnak mondható Jászszenklászlón is népsűrűség 42 fő/km² Szankon 29 fő/km² a népsűrűség.

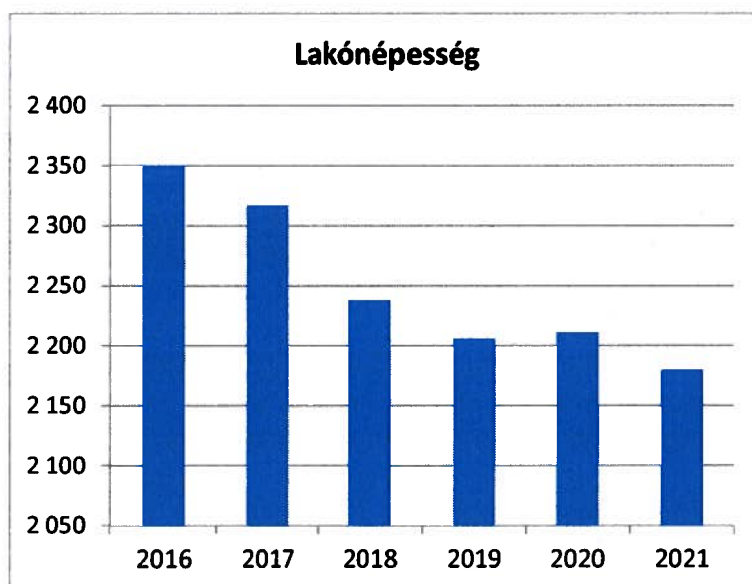
Szank a harmadik legnépesebb települése a kistérségnek, ahol a lakások száma 1157, amelyből 286 van külterületen (24,7 %). A település irányultsága szintén ÉNY – DK-i.

Szank település lakóinak száma az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent. 2022. január 1-i adat szerint 2357 fő állandó lakosával a kiskunmajsai kistérség harmadik legnépesebb települése. A lakónépesség alakulása évről évre változó tendenciát mutat, de tíz év alatt közel 200 fővel csökkent. Külterületen a lakosság 18 %-a él.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2016	2 350	bázis év
2017	2 317	98,60%
2018	2 238	96,59%
2019	2 206	98,57%
2020	2 211	100,23%
2021	2 180	98,60%

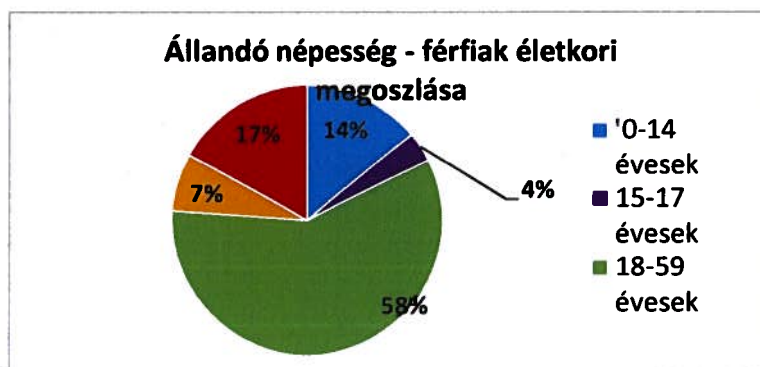
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

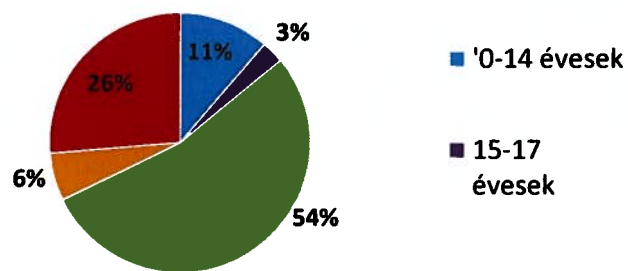
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	1 186	1 205	2391	49,60%	50,40%
0-2 évesek			61	2,55%	
0-14 éves	167	136	303	6,98%	5,69%
15-17 éves	42	33	75	1,76%	1,38%
18-59 éves	694	647	1341	29,03%	27,06%
60-64 éves	82	72	154	3,43%	3,01%
65 év feletti	201	317	518	8,41%	13,26%

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

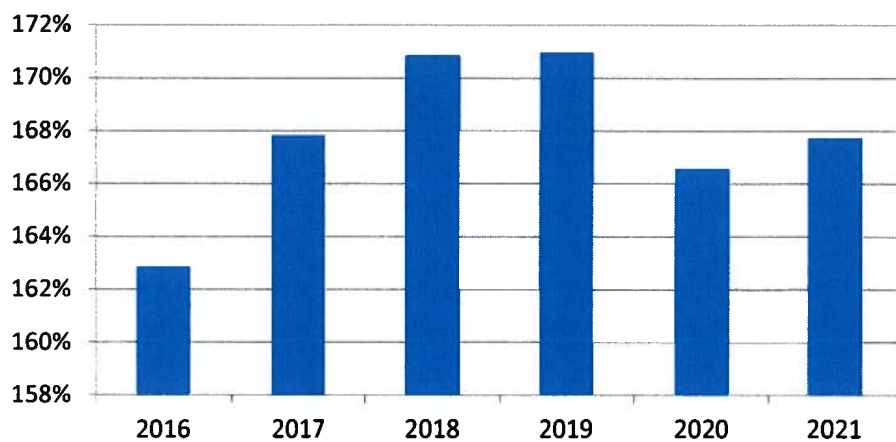

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index %
2016	526	323	162,85%
2017	527	314	167,83%
2018	516	302	170,86%
2019	518	303	170,96%
2020	533	320	166,56%
2021	525	313	167,73%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index (%)

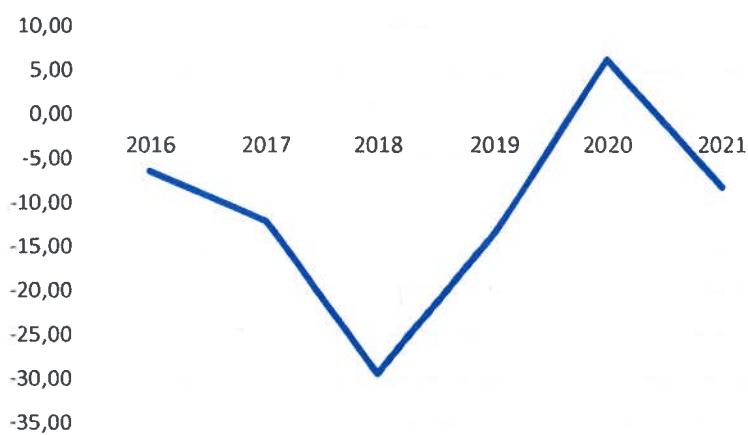

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)
2016	-6,36
2017	-12,00
2018	-29,42
2019	-13,50
2020	6,34
2021	-8,20

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

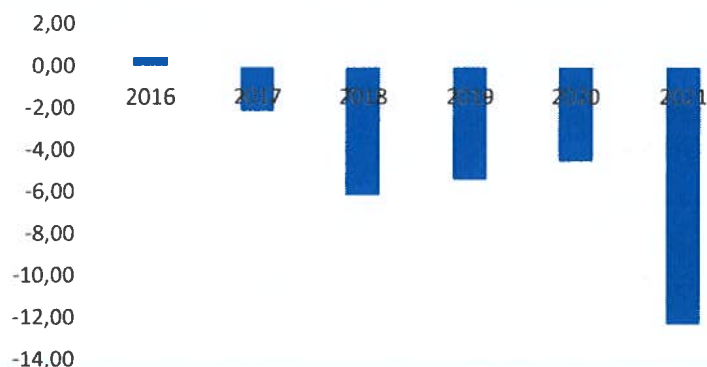
**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének
1000 állandó lakosra vetített száma (fő)**

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)
2016	0,42
2017	-2,14
2018	-6,15
2019	-5,40
2020	-4,53
2021	-12,30

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

**Az élve születések és halálozások
különbségének 1000 lakosra vetített száma
(fő)**

A gyűjtött lakónépességre vonatkozó, öregedési, elvándorlási és természetes szaporodási index adatai alapján megállapítható, hogy Szank lakossága évről évre folyamatosan csökken, a lakosságon belül az idősek aránya pedig folyamatosan növekszik. Ebből következik, hogy az esélyegyenlőségi célcsoportok közül az idősek problémáira sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni. Magas az elvándorlások számadata, a természetes szaporodás értéke negatív előjelű.

A település igazi fejlődésnek az olajipar betelepülése után indult. A település képe rendezett, az épületek funkcionálisan tervezettek, megfelelőek, a porták nagysága beépítettsége élhető környezetet teremt, az utcák tágasak, egyenesek.

Szank zsáktelepülés, ezért a közlekedés területén átmenő forgalom hiányában hátrányosabb helyzetbe került. Az autóbusz járatok reggeli órákban sűrűbbek, napközben ritkán, este hét óra után egyáltalán nem közlekednek, ezért a lakosság más településen történő munkába, iskolába járása korlátozott.

A település Infrastrukturális fejlettsége jónak mondható. Az úthálózat szilárd burkolattal ellátott teljes egészében a belterület vonatkozásában, hasonló a helyzet a járdák tekintetében is. Ivóvízhálózatunk a belterületen teljesen és az egyes külterületi sűrűn lakott településrészekben kiépült. A szennyvízhálózat a belterületen kiépített.

A belterületi utcák gázközművel ellátottak. A település teljes belterületén elérhető az optikai hálózaton történő internetszolgáltatás. A közvilágítás korszerűsítése 2012-ben megvalósult.

A település jelentős infrastrukturális fejlesztési programot hajtott végre az elmúlt évtized alatt, megalapozva az önálló települési lét minden feltételét. Önálló iskolát, óvodát, szociális intézményt tartott fenn, melyek működtetését a Magyarországi Református Egyháznak adta át.

Gazdaság:

Az elmúlt időben a növénytermesztés mellett, a takarmánytermesztésen alapuló állattenyésztés, a baromfi, vízi szárnyas, sertés tartása került előtérbe.

Az állattenyésztés mellett legjelentősebb ipari üzem a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt Szanki Földgázüzem-Dúsító, valamint a településen működő fémfeldolgozó vállalkozások és az egyre erősödő idegenforgalom.

Az **idegenforgalom** erősödését több újonnan kialakított és felújított közösségi tér és épület (Ízek Háza, Gy. Szabó Béla Könyvtár és Képtár, Községi Színtér, 56-os Büszkeségpont, Községháza a Sósobával, Zank Vezér Sportszálló és Tekecsarnok, Horgásztó és Pihenőpark, Kiállító-ház, a Kiskun Emlékhely) szolgálja.

A falu központját képező Szent István teret és Pongrátz Gergely teret számos emlékmű, köztéri alkotás díszíti. A sportolni vágyók számára lehetőség van futballozásra, BMX és Roller Jam pályán akrobatikus kerékpározásra, teniszezésre, tekézésre, stb. Szank lakosainak életében mindig jelentős szerepet játszott a vallás közösségformáló ereje (római-katolikus, református, baptista templom).

Értékeink, küldetésünk

Szank Község Önkormányzata a törvény adta lehetőségeket figyelembe véve alkotta meg az esélyegyenlőségi programját. Az emberi méltóság tiszteletben tartása mellett az önkormányzat biztosítani kívánja a településen az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést Szank minden polgára számára.

Önkormányzatunk a foglalkoztatás keretei között a partnerség elvének érvényesítésére törekszik azzal, hogy átlátható szerződéses viszonyokat alakít ki, természetesen a kölcsönös előnyök biztosítása mellett.

A foglalkoztatás során semmilyen korú, nemű, nemzetiségű, családi vagy egészségi állapotú munkavállaló sem értékesebb a társadalom számára a másikinál.

Társadalmunk minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése. A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget, ezért településünk méltányos és rugalmas intézkedéseket dolgoz ki, amely elősegíti a foglalkoztatottak pozíciójának javulását, megőrzését.

Feladatának tekinti feltérképezni a településen élő hátrányos helyzetű csoportok, egyének helyzetét, meghatározni azokat a célokat, feladatokat, amelyek elősegítik az esélyegyenlőség megvalósítását. Kiemelten kezeli a nők, az idősek, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetű gyermekek és családok, mélyszegénységben élők és tanyán élők esélyegyenlőségét.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Szank Község Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)² által:

- diszkriminációmentességet,³
- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,⁴
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,⁵
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.⁶

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben – mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél elsősorban hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyeinek javítását célozza minden településen.

Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint másokét.

A HEP-ek nem mellékesen létrehoznak egy a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. A HEP alkalmat és lehetőséget teremt helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (MNTFS) és más felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.⁷

Szank település az esélyegyenlőség témakörében az alábbi tervekkel, programokkal, koncepciókkal összhangban fogalmazza meg programját:

- GAZDASÁGI PROGRAM 2019 – 2024.
- HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM 2019 – 2023.
- KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM 2023 – 2028.
- SPORTFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
- VAGYONGAZDÁLKODÁSI TERV 2013-2023.
- TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
- SZANK KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT 2023. ÉVI KÖZBESZERZÉSI TERVE
- TELEPÜLÉS TERV

² 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (1) bek.

³ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. ab) pont.

⁴ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5 § (1) bek. e) pont.

⁵ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. bb) pont.

⁶ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. b), ba), ca) pont.

⁷ MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

Az Önkormányzat az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során, lehetőségeihez mérten mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása következtében Szank Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a következőkben felvázolt települési esélyegyenlőségi programot alkotja meg.

A HEP helyzetelemző részének célja

„Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászoruló - romák, gyerekek, idősek, nők, fogyatékossgal élők, mélyszegénységben élők, tanyán élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetők legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.”⁸

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.⁹ E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

1. képzettséghez való hozzáférés
2. munkaerő-piaci pozícióhoz és foglalkoztatási feltételekhez való hozzáférés
3. lakhatáshoz és lakhatási környezethez való hozzáférés
4. egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés
5. közlekedéshez való hozzáférés
6. társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés
7. információhoz való hozzáférés
8. közszolgáltatásokhoz való hozzáférés (szociális, gyermekjóléti, és más kormányzati, önkormányzati közszolgáltatások) továbbá
9. hatalomhoz, önrendelkezéshez, önérvényesítéshez való hozzáférés.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

⁸ MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA (MNTFS) II. TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK – ROMÁK (2011–2020) Frissített változat. p. 119.

⁹ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (4) bek.

A HEP IT célja

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.¹⁰

További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.¹¹

A felzárkózási politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékkal élő személyek, nők, az idősek és a tanyán élők – helyzete és életminősége javuljon.¹²

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország nemzetközi és szupranacionális jogból származó kötelezettségeire, és a nemzeti hagyományokra való tekintettel, az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdítása nemzeti feladat. Az Alaptörvény különösen a II. cikk, és a XV. cikk (4) pontjára való tekintettel „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” A HEP elkészítésének kötelezettségét az Ebktv. 31. § (1) bekezdése tartalmazza. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete tartalmazza.¹³ A HEP alkalmazása során figyelemmel kell lenni más, az esélyegyenlőséget érintő jogszabályra is, különösen:

¹⁰ Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3-4) bek.

¹¹ Alaptörvény XXV. cikk.

¹² MNTFS 2030. p. 166.

¹³ Vö. Jat.24. § (1) bek.

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Önkormányzatunk a változó jogszabályi háttér és a közoktatási, valamint szociális ellátási szolgáltatási intézmények fenntarthatósága érdekében rugalmas és magas színvonalú ellátás érdekében hozott intézményfenntartói döntéseket. Az oktatás területén az iskola és az óvoda egyházi kézbe való adásával biztosította, a helyi oktatási rendszer fennmaradását. Az idősek és a fogyatékkal élők számára rendelkezésre álló szolgáltatások és intézmények fenntartását előbb kistérségi, majd egyházi kezelésbe adta, biztosítva ezzel, az ellátások nyújtotta lehetőségek fenntarthatóságát.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben a feladat ellátás módjáról – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet és dönthet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közzolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezik.

Szank Községi Önkormányzat Képviselő-testületének az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő rendeletei:

1. 17/2023.(X.26.) önkormányzati rendelet a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatok elbírálásának szabályairól
2. 9/2012.(VI.29.) önkormányzati rendelet az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól
3. 6/2015.(III.24.) önkormányzati rendelet a születési támogatásról
4. 11/2021.(VII.9.) önkormányzati rendelet az egészségügyi alapellátás körzeteiről
5. 16/2021.(XII.20.) önkormányzati rendelet a közművelődésről
6. 9/2022.(XII.15.) önkormányzati rendelet a szanki Polgármesteri Hivatalban foglalkoztatott köztisztviselők 2023. évi illetményalapjának megállapításáról
7. 5/2023.(III.9.) önkormányzati rendelet a szociális ellátásokról
8. 6/2023.(III.9.) önkormányzati rendelet a gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról

Az önkormányzat a rászorulókat támogató célú kötelezően ellátandó és önként vállalt szolgáltatási feladatainak végrehajtását részben egyházra, részben önkormányzati társulásra ruházta át. Ezért ellátási feladatai szerint megszervezte azokat a rendeleteit.

A helyi rendelet hatálya kiterjed mindazokra, akik a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló többszörösen módosított 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Sztv.) 3. §-ba tartozó körbe tartoznak.

A szociális ellátásokról szóló rendelet a rendszeres és rendkívüli települési támogatásokra való jogosultságot, eljárási rendet szabályozza. Tartalmazza továbbiakban a köztemetés, a személyi és vagyoni katasztrófa helyzetbe jutottak támogatás, valamint az étkeztetés jogosultsági feltételeit. A Szociálpolitika Kerekasztal létrehozásáról is e rendelet intézkedik.

Az önkormányzat a gyermekek támogatásának keretében a szanki lakóhellyel rendelkező szülőknek az újszülött érkezéséhez születési támogatás nyújt.

Az óvodai nevelés és az alapfokú iskolai ellátást a Magyar Református Egyház működteti.

A gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló helyi rendeletben szabályozta az önkormányzat, hogy ellátási szerződéssel a Jászszentlászlói Szent László Alapszolgáltatási Központ keretén belül a Szanki Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást.

E rendelet szabályozza, hogy az önkormányzat természetbeni ellátásként a szünidei gyermekétkeztetés keretében biztosított déli meleg főétkezést vásárolt élelmiszer útján biztosítja.

A BURSA HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzat Ösztöndíjpályázatokról szóló rendelettel az önkormányzat csatlakozott ahhoz az országos rendszerhez, amelynek célja a felsőoktatásban részt vevő hallgatók támogatása. A rendelet szerint az önkormányzat szociális és egészségügyi rászorultság alapján nyújt a községben élő fiatalok továbbtanulásához támogatást.

Az önkormányzat rendeletalkotási körében kiemelt figyelmet fordít a rászoruló rétegek támogatására. Az esélyegyenlőség érdekében kedvezmények, mentességek biztosításával segít a szociálisan rászorulóknak terheik. A rendeletekben szabályozott ellátásokon és szolgáltatásokon felül további támogatást nyújt a szociálisan érzékeny rétegek számára.

Az önkormányzat az időskorúak érdekében folyamatos támogatást nyújt az idősek közösségét összefogó civil szerveződéseknek, kulturális és közösségi programok szervezéséhez, rászorulókat támogatásához, adományok kiosztásához, az idősek informatikai ismereteinek elsajátításához és bővítéséhez. Az idősek ellátását végző intézményeknek a gyógyítás és a gondozás megkönnyítése érdekében eszközbeszerzésekhez ad hatékony támogatást.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés terén a nemzetközi, a szupranacionális, és a nemzeti célkitűzések egybecsenghetnek. Nemzetközi¹⁴ célkitűzések:

1. Nincs szegénység
2. Nincs éhség
3. Jó egészség és jó közérzet
4. Minőségi oktatás
5. Nemek közötti egyenlőség
6. Tiszta víz és higiénia
7. Megfizethető és tiszta energia
8. Tisztességes munka és gazdasági növekedés
9. Ipar, innováció és infrastruktúra
10. Csökkentett egyenlőtlenség
11. Fenntartható városok és közösségek
12. Felelősségteljes fogyasztás és termelés
13. Klíma akció
14. Élet a víz alatt
15. Élet a szárazföldön
16. Béke, igazságosság és erős intézmények
17. Partnerség a célokért

Szupranacionális¹⁵ célkitűzések:

A Területi Agenda figyelembe veszi a közelmúltbeli szakpolitikai kereteket és menetrendeket.¹⁶ Európa egységességének megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy **hidat képezzünk** az eltérő jövedelmű, oktatási háttérű, kultúrájú, vallású, valamint különböző hagyományokkal rendelkező emberek között. Elő kell segítenünk a civil társadalom tagjai közötti együttműködést, és fokoznunk kell a szolidaritásukat a **szegregáció csökkentése**, valamint a **társadalmi befogadás** előmozdítása érdekében, a **sokszínűséget** pedig az **általános jóllét** szolgálatába kell állítanunk.

Nemzeti célkitűzések:

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.), majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.) 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), illetve. a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2021–

¹⁴ Forrás: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (2017) határozata, amelyet a Közgyűlés 2017 július 6-án fogadott el, a Statisztikai Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrenddel kapcsolatos munkája (A/RES/71/313).

¹⁵ Forrás : Területi Agenda 2030.

¹⁶ Forrás : Területi Agenda 2030 : Idetartozik többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és a fenntartható fejlődési célok (2015), a Párizsi Megállapodás (2015), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Új városfejlesztési menetrendje (2016), az Európai Bizottság „Fenntartható Európa 2030-ra” című vitaanyaga (2019), a 2021–2027- es időszakra szóló, jövőbeli uniós kohéziós politikára irányuló javaslat (2018), az Európai Unió városfejlesztési agendája (2016), az Új Lipcsei Charta (2020), a Jobb életminőség a vidéki területeken című Cork 2.0 nyilatkozat (2016), az OECD város- és vidékpolitikára vonatkozó elvei (2019), az európai zöld megállapodás és az ahhoz kapcsolódó Fenntartható Európa beruházási terv és méltányos átállási mechanizmus (2020), az uniós helyreállítási program (2020), valamint az Európai Unió Tanácsa releváns következtetései.

2024. évekre szóló kormányzati intézkedési terve (Kormány 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozata) amely a következő évekre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait:

- I. Születés és gyermekkor
- II. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig
- III. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód
- IV. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság
- V. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem
- VI. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás
- VII. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés
- VIII. A Stratégia megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnerség
- IX. A stratégia nyomon követése, monitoring

Társadalmi felzárkóztatást az MNTFS-en kívül, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmazzak:

1. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
2. Új Roma Stratégia (2019-2030)
3. Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
4. Időügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)
5. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)
6. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)¹⁷

1. „Legyen jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

2. Új Roma Stratégia (2019–2030) (A stratégia csak a határozatban megjelölt településeket érinti)

A Kormány 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozata az Új Roma Stratégiával (2019–2030) összefüggő feladatok meghatározásáról című dokumentumban a) megállapítja, hogy az általa megtárgyalt Új Roma Stratégia (2019–2030) című dokumentum (a továbbiakban: Stratégia) intézkedési tervek és intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat; b) felhívja a miniszterelnöki biztos kinevezéséről szóló 3/2019. (IV. 18.) ME utasítással kinevezett miniszterelnöki biztost (a továbbiakban: miniszterelnöki biztos) és a belügyminisztert, hogy a Stratégia tervezetét egészítsék ki a 2021–2027-es európai uniós tervezési ciklus forrásfelhasználásának feltételeiről szóló elemekkel.

¹⁷ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

3. Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009' (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009- 2024. időszakra vonatkozóan' Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.)Korm. határozat rendelkezik.

4. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023–2034)

A 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról című dokumentum az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg az idősügyi stratégia célkitűzéseire szükséges kormányzati beavatkozási feladatokat. Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó idős generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél.

Az idősekről való gondolkodás felöleli a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-közművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A stratégia prioritásai:

1. Esélyegyenlőség, pozitív reakciók az idősödés és a hosszabbélettűzés Társadalompolitikai kihívásaira, fellépés az ageizmus ellen

A Stratégiában megfogalmazottak rámutatnak arra, hogy fokozni kell az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között. A társadalmi szemlélet változtatása azért is szükséges, hogy csökkenjen az idősekkel szembeni negatív sztereotípiák térnyerése.

2. Társadalmi részvétel és bevonódás, közösségi megbecsültség

A Stratégia lényege egy társadalmi szemléletváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősödésről való gondolkodásban lényeges a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása.

3. Élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm, az autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra

Az idősek számára képzésekkel is biztosítani kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önszorgítás lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének, a generációk közötti együttműködés lehetőségeinek bővítését is.

4. Biztonság és megfelelő életminőség, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása, az emberi méltóság megőrzése és a funkcionális önállóság elősegítése

Az idős emberről a maga emberi teljességében kell gondolkodni. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére kell fordítani és nem szabad kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra leszűkíteni. A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az időskorúak jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre, figyelembe véve azt, hogy az időskorú személyeknek egyénenként eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az időseknek úgy kell hozzáférniük a különféle

szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az idősök számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltukról.

5. Aktivitását és függetlenségét, társadalmi presztízst megőrző idősödő és idős ember

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind megelőző (pro-aktív), mind a jelenlegi helyzetre választ adó (reaktív) megközelítéseket tartalmaznak. A Stratégiában foglaltak megvalósítása a társadalom valamennyi csoportját érinti – a fiataloktól a nagyon idősekig. A Stratégiában megfogalmazott időspolitika megvalósítása lehetővé teszi az idősök önbecsülésének növelését, méltóságának megőrzését, valamint a társadalom többi korcsoportja részéről az idősekkel szembeni tisztelet növelését.

5. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

Az Országgyűlés 15/2015. (IV.7.) sz. határozatával fogadta el az Országos Fogytékosságügyi Programról szóló határozatát, melyben felkéri a Kormányt, hogy jogalkotó és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket, feladatokat és célkitűzéseket, dolgozzon ki Intézkedési Tervet, számoljon be a célkitűzések megvalósulásáról az Országgyűlésnek.

Az Országgyűlés felkéri a kormányzati és civil szervezeteket, hogy egyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósításáért, a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében, a fogytékos személyeket arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben.

Felkéri továbbá a felelős minisztert, hogy a programot tegye közzé az általa vezetett minisztérium honlapján felolvasó szoftverekkel használható elektronikus formában, magyar nyelven és könnyen érthető formátumban, továbbá a látássérültek érdekképviselőjét ellátó országos szervezeten keresztül Braille-formátumban.

6. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)¹⁸

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:

- a) *A női-férfi munkamegosztás elősegítése*
- b) *A nők „láthatatlan”, „fizetetlen” munkájának fokozott elismerése*
- c) *A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében*
- d) *A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás munkahelyi, vállalati bölcsődék és óvodák számának növelésével figyelembe véve a meglévő óvodák kapacitását*
- e) *Szemléletmód formálás az oktatásban*
- g) *Család-és gyermekbarát környezet kialakítása*

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony. .

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése:

¹⁸ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az egyes önkormányzati programok, koncepciók, az egészségterv, a gazdasági program, a sportfejlesztési koncepció, és a település fejlesztését, az egészséges környezet megőrzését, a gazdasági stabilitást szolgáló középtávú stratégiából kiindulva saját területére vonatkozólag határozza meg az esélyegyenlőséget előmozdító célokat, intézkedéseket.

Az Önkormányzat költségvetési helyzete stabil, biztonságos, amelyet a jövőben is meg kell őrizni. A költségvetési koncepció prioritásai, súlypontjai a következők: Elsődleges cél a költségvetési egyensúly megtartása, az Önkormányzat működőképességének megőrzése, a kötelező feladatellátás feltételeinek biztosítása. A bevételek növelése érdekében új vállalkozások településének segítését, és a megújuló energiaforrások kihasználását tűzte ki célul az önkormányzat.

Szank Község Önkormányzata mindig odafigyelt a településen élő társadalmi csoportok és családok élethelyzetére és ennek megfelelően rendelkezett beavatkozási stratégiával a hátrányos helyzetben élők esélyegyenlőségének biztosítása érdekében. A település 2009. óta rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel, majd programmal, ami kapcsolódik a szociális ellátással, a foglalkoztatással, az egészségüggyel, a lakhatással kapcsolatos területek szabályozásához. Nagy hiányosságot pótol a fogyatékkal élők érdekében, a közösségi épületek, mint a művelődési ház, az idősek klubja, a közösségi ház, a tornacsarnok, az általános iskola és óvoda, a tekecsarnok és a polgármesteri hivatal, orvosi rendelők akadálymentesítésével. Az elmúlt öt évben a szolgáltatást végző üzletek akadálymentesítésének elősegítését tűzte ki célul.

A foglalkoztatás területén évente települési és kistérségi szinten közmunkaprogramok szervezésével segítette a településen élők megélhetését, ezzel a tartós munkanélkülieknek nyújtott segítséget a munkaerőpiacra való visszakerüléshez. A Művelődési Házban e-Magyarország pont informatikai háttérét alakította ki, hogy a szerényebb anyagi lehetőségekkel rendelkezők is élhessenek az internet nyújtotta lehetőségekkel.

A település Sportkonceptiója célul tűzte ki, hogy a települési sportpálya, valamint a közoktatási intézmény tornacsarnoka, illetve tornaszobája akadálymentesen megközelíthetővé váljon. Az akadálymentesítés mindhárom épület esetében megvalósult, biztosítva ezzel, hogy a fogyatékkal élők is használhassák az intézményeket.

A Koncepció szerinti célja volt továbbá, a szociális spirál megállítása – vagyis a segélyből, juttatásból élők növekvő számának megállítása. A folyamatosan szervezett közmunka programokban az esélyegyenlőségi célcsoportok közül érintettek a nők és a mélyszegénységben élők egyaránt.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az esélyegyenlőségi program térségi szinten a munkaprogramokon keresztül kapcsolódik a kistérség, járás feladatellátásához. A feladatellátás járási szintre történő emelésével az állam által biztosított ellátások ügyintézése, elbírálása és ellenőrzése, a gyámhatósági és a munkanélküliséggel kapcsolatos feladatok ügyintézése Kiskunmajsán történik.

Az önkormányzat az esélyegyenlőségi célcsoportot érintő feladatai közül a gyermekjóléti szolgáltatást és a családsegítést, ellátási szerződéssel a Jászszentlászlói Szent László Alapszolgálati Központ keretén belül működő Szanki Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja.

A Szankon lévő szociális szolgáltatások és oktatási intézmények a Magyarországi Református Egyház integrált intézményeiként működnek, ami a szakmaiság szempontjából magasabb színvonalú szolgáltatást jelent a helyi sajátosságok ismeretében és figyelembevételével.

Az önkormányzat által biztosított ellátások ügyintézése a helyi polgármesteri hivatalban történik.

A védőnői szolgálat fenntartója a Bács-kiskun Vármegyei Oktató Kórház.

A közművelődésben dolgozók munkáltatói feladatait az önkormányzat végzi.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,¹⁹ kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adattípusokat 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentum 1. számú melléklete tartalmazza.

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011. és 2022. évi népszámlálás adataiból indultunk ki. Az adatgyűjtés során a helyi intézményektől kaptuk a legaktuálisabb adatokat, illetve társhatóságok együttműködését kértük a teljes körűség érdekében.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségben és foglalkoztatottságban deficitek mutatkoznak meg, ami súlyos megélhetési zavarokhoz vezet.

A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

¹⁹ Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

Az emberi méltóság minden egyén, és társadalmi csoport tekintetében egyenlő, korlátozhatatlan, visszavonhatatlan, megkérdőjelezhetetlen. Nem megengedhető „A roma kisebbséggel szemben megfogalmazott olyan véleményértő kijelentés, amely figyelmen kívül hagyja a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság értékét.”²⁰ A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége abban az esetben fedi egymást, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény célcsoportba tartozik. A romák és mélyszegények egy célcsoportban való említése a HEP-ben a munkahelyteremtéssel foglalkoztatással, oktatással és képzéssel, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal, szegregátummal, helyi közélettel kapcsolatban indokolt lehet.

Fontos, hogy a jogalkotó több irányból kívánja a nemzetiségi lakosság esélyeit növelni. Egyrészt, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv. (továbbiakban: Njt.) 81 § (1) bek. által meghatározott nemzetiségi jogok, „különösen a kollektív nyelvhasználat, hagyományápolás és kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás kérdéskörében a nemzetiségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati határozatot a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértésével hozhatja meg.”

A településen élők romák száma és korcsoport szerinti megoszlásuk

év	(fő)		
	nő	férfi	összesen
	fő	fő	fő
0-2	4	5	9
3-6	4	4	8
7-14	15	26	41
15-20	17	10	27
21-65	37	45	82
65-	1	0	1
összesen	78	90	168

Forrás: nemzetiségi önkormányzat által 2018-ban gyűjtött adat

A korábbi években a helyi romák kisebbségi önkormányzattal képviseltették magukat, majd 2018. június 10. napjával a Szanki Roma Nemzetiségi Önkormányzat megszűnt.

A helyi roma lakosság jellemzően asszimilálódott, beilleszkedett. Az általános normák szerint élnek, gyermekeiket taníttatják. A betelepülő romák próbálnak beilleszkedni és törekednek az általánosan elfogadott társadalmi normák betartására. A helyi lakosság pedig arra törekszik, hogy a betelepülők ne legyenek kizárva. Intézményeinkben egyenlő bánásmódot biztosítunk minden településünkön lakónak, segítve beilleszkedésüket. Kiemelkedő feladata van ebben a családsegítő és gyermekvédelmi szolgálatnak.

²⁰ Bővebben lásd : 828/2011. (VI. 22.) számú médiatanácsai határozat kivonata.

Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete

A településen élő általános iskolás tanulók száma	A településen élő, fogyatékosnak minősített (SNI) általános iskolás tanulók száma		SNI tanulók ellátásának települése (helyben vagy más település ahol tanulnak)
	összesen	ebből szegregátumban él	
157	22	0	helyben

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

Településünkön nincs telepszerű szegregált lakókörnyezetben élő polgár. A romák többnyire belterületen szórta élnek, csak néhány család lakik külterületen, de ők is a belterületi határtól néhány 100 méterre.

Az utóbbi évek önkormányzati adatait elemezve elmondható, hogy a településen élő roma gyermekek 3 éves koruktól járnak óvodába majd általános iskolába. Az általános iskola sikeres befejezése után szakképző iskolába tanulnak tovább, de csak elenyésző számban szereznek szakmai végzettséget, mivel 16 éves koruktól (tankötelezettségi kor határa) fokozatosan lemorzsolódnak. A képzettség nélküli fiatalok a családban maradnak, munkát nem vállalnak, párkapcsolatot létesítenek, új családot hoznak létre. Ezekben a családokban a szülők munkanélküliek vagy alkalmi munkát vállalóként tovább öröközik a szegénység kultúráját.

A településen élők romák iskolai végzettsége

év folyam		(fő)		
		nő	férfi	összesen
		fő	fő	fő
írni nem tud		1	2	3
ált. iskola	1-4	2	3	5
	5	0	1	1
	6	5	3	8
	7	9	3	12
	8	12	12	24
szakmunkásképző		2	8	10
gimnázium/szakközépiskola		0	0	0

Forrás: önkormányzat által gyűjtött adat - önkéntes nyilatkozat 2018.

A táblázatban az általános iskolába járó gyermekek nem szerepelnek.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A társadalmi polarizáció, a gazdagok és szegények közötti jövedelemkülönbség, világméretben növekszik. Egyre nagyobb különbség tapasztalható az egyes társadalmi rétegek foglalkoztatási lehetőségeihez, erőforrásokhoz, egészségügyi ellátáshoz, kultúrához, oktatáshoz való hozzáférési esélyeiben.

A világgazdaság folyamatosan növekszik, ugyanakkor ez a növekedés egyenlőtlen. Sok országban növekedési zavarok és egyensúlytalanságok tapasztalhatók. Ezek időnként regionális méreteket öltenek, pénzügyi és gazdasági válságokat okozva a világgazdaság egészében. A mezőgazdasági és ipari szektorokban a munkaerő-hatékonyság folyamatosan nő, a felszabaduló munkaerő többletet azonban a szolgáltató szektor csak részben szívja fel; azaz a szükségletek kielégítésére szolgáló javakat és szolgáltatásokat egyre kevesebb emberi munkával termelik meg. Ez a folyamat azonban nem a munkaidő csökkenésének irányába hatott, hanem ellenkezőleg, a munkaidő növekedését és a munkaerő további leépítését ösztönözte.

E globális tendenciák azt jelzik, hogy a társadalmak jelenlegi együttes fejlődési modelljei hosszú távon fenntarthatatlanok. (1. Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia)

A szegénység tehát számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiválatlanság problémája, és a társadalmi előítélet jelenléte.

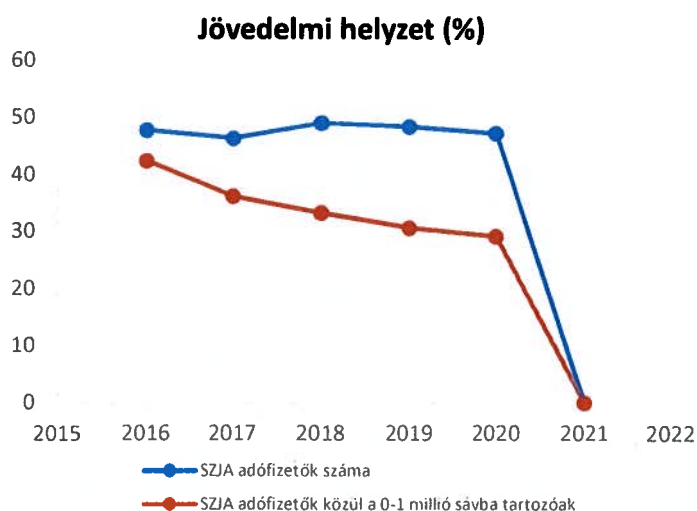
A munkavállaló körű roma lakosság legnagyobb arányban alkalmi munkák vállalásából él és tartja el családját. A munka világában tartós munkaviszonnyal csak elenyésző hányad dolgozik.

A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítettünk elemzéseket.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	a állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	47,75	42,39
2017	46,33	36,15
2018	49,01	33,22
2019	48,35	30,62
2020	47,22	29,14
2021	46,1	25,59

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A foglalkoztatás és a munkavégzés a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcselemei, s jelentősen hozzájárulnak a polgároknak a gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez.

Az elmúlt években a mélyszegénységben élők, hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra történő visszakerülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást.

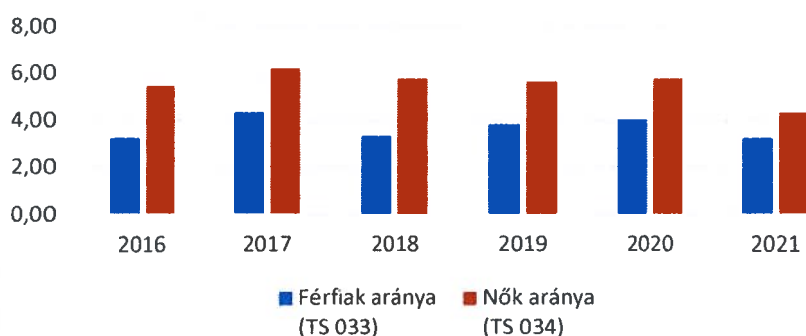
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya²¹

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	3,20	5,40	4,30%
2017	4,32	6,16	5,24%
2018	3,27	5,71	4,49%
2019	3,79	5,59	4,69%
2020	4,00	5,70	4,85%
2021	3,16	4,26	3,71%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma településünkön csökkenést mutat. A fenti táblázat mutatja a tartós munkanélküliség nemek közötti megoszlását Szankon. Mindebből kiderül, hogy míg a férfiak tartós munkanélkülisége csökkenést mutat, a nőké viszont emelkedést.

Munkanélküliség nemek szerint

²¹ Annak ellenére, hogy azt a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet nem tartalmazza, e pont esetében javasolt a nyilvántartott álláskeresők számára, arányára vonatkozó információkat is rögzíteni a HEP-ben. Ld. a sablonhoz tartozó 3.2.1. sz. adattáblát.

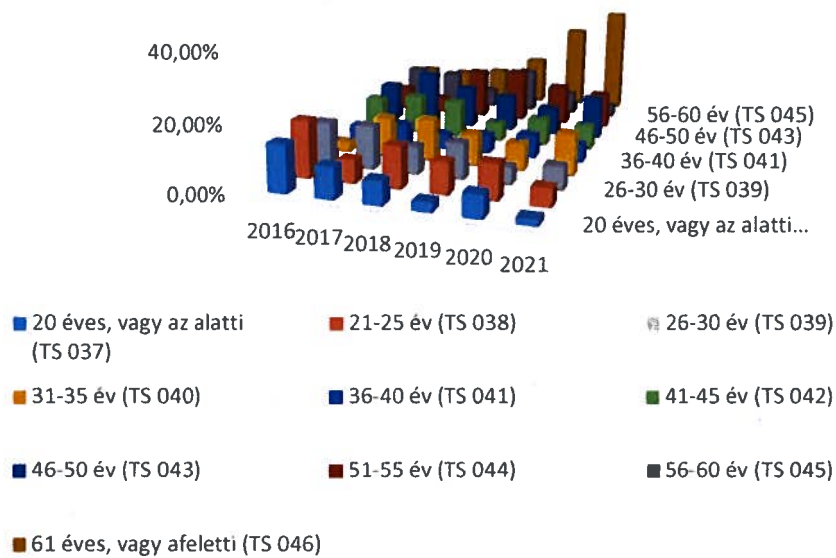
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott állás keresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő össze- n	70	84	71	73	74	56
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	10,00	8,00	5,00	2,00	5,00	1,00
	%	14,29%	9,52%	7,04%	2,74%	6,76%	1,79%
21-25 év (TS 038)	Fő	12,00	6,00	9,00	7,00	8,00	3,00
	%	17,14%	7,14%	12,68%	9,59%	10,81%	5,36%
26-30 év (TS 039)	Fő	9,00	11,00	6,00	8,00	4,00	4,00
	%	12,86%	13,10%	8,45%	10,96%	5,41%	7,14%
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	10,00	9,00	7,00	6,00	7,00
	%	2,86%	11,90%	12,68%	9,59%	8,11%	12,50%
36-40 év (TS 041)	Fő	3,00	5,00	3,00	4,00	5,00	3,00
	%	4,29%	5,95%	4,23%	5,48%	6,76%	5,36%
41-45 év (TS 042)	Fő	7,00	10,00	8,00	4,00	6,00	4,00
	%	10,00%	11,90%	11,27%	5,48%	8,11%	7,14%
46-50 év (TS 043)	Fő	8,00	14,00	9,00	8,00	6,00	7,00
	%	11,43%	16,67%	12,68%	10,96%	8,11%	12,50%
51-55 év (TS 044)	Fő	5,00	4,00	11,00	12,00	9,00	6,00
	%	7,14%	4,76%	15,49%	16,44%	12,16%	10,71%
56-60 év (TS 045)	Fő	8,00	9,00	4,00	10,00	5,00	2,00
	%	11,43%	10,71%	5,63%	13,70%	6,76%	3,57%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	6,00	7,00	7,00	11,00	20,00	19,00
	%	8,57%	8,33%	9,86%	15,07%	27,03%	33,93%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerint

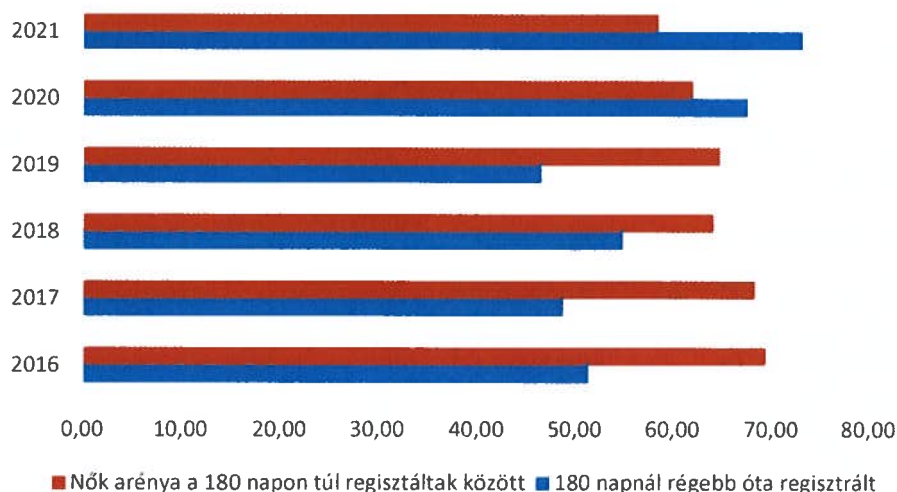

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott állás keresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	51,43	69,44
2017	48,81	68,29
2018	54,93	64,10
2019	46,58	64,71
2020	67,57	62,00
2021	73,21	58,54

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázat jól mutatja, hogy a regisztrált állás keresők átlagosan 57 %-a 180 napnál több ideje szerepel a regisztrált munkanélküliek sorában, ahol a nők aránya magasabb volt a férfiakhoz képest.

180 napnál hosszab ideje állás keresők

Szankon az elmúlt időszakban új munkahelyek is létesültek, valamint a meglévők közül volt, aki létszámmal is bővíteni tudta vállalkozását. Az utóbbi években több vállalkozó is indított új vállalkozást.

A magasan képzett, diplomás pályakezdőknek nincs elhelyezkedési esélye, ha talál is helyben munkahelyet, bére a városi béreknek 2/3-át sem éri el. A településen született továbbtanuló fiatalok városokba költöznek (Szeged, Kecskemét, Budapest), ott kezdenek új életet, létesítenek munkahelyet, alapítanak családot.

A szakmunkás fiatalok a környező kistérségi központokban (Kiskunmajsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas), és a megyeszékhelyen vállalnak inkább munkát. Családalapítást követően ők is elköltöznek Szankról és a munkahelyükhöz közelebb telepednek le.

Településünkön nincs megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató üzem, ezért ezek az emberek ma munkanélküliek, vagy ingáznak.

A családot nevelő Szankon élő, de itt munkát nem találó munkavállalók a környező dinamikus fejlődő városokban létesült új munkahelyeken dolgoznak, napi szinten ingáznak a munkahely és az otthon között. Az elvándorlás és az ingázó munkavállalók miatt folyamatosan csökken a nyilvántartott munkanélküliek és a tartós munkanélküliek száma.

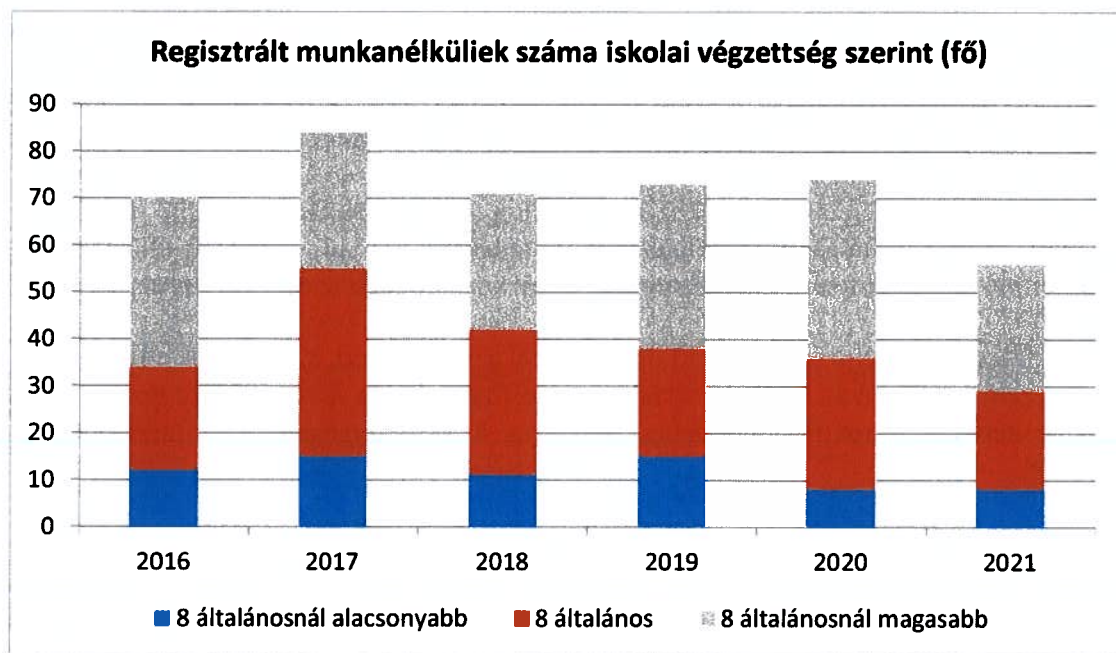
b) alacsony iskolai végzettségűek²² foglalkoztatottsága

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	70	12	17,14%	22	31,43%	36	51,43%
2017	84	15	17,86%	40	47,62%	29	34,52%
2018	71	11	15,49%	31	43,66%	29	40,85%
2019	73	15	20,55%	23	31,51%	35	47,95%
2020	74	8	10,81%	28	37,84%	38	51,35%
2021	56	8	14,29%	21	37,50%	27	48,21%

²² Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3), ld. Flt. hátrányos helyzetű munkavállalói meghatározása

A mélyszegénységben élő jelenleg iskolába járó gyermekek már többnyire elvégzik az általános iskolát, sőt egyre többen elindulnak a szakma tanulás útján, de sajnos nagyon kevesen jutnak el a szakma megszerzéséig.

Az iskolázatlanok bevonása a képzési programokban nagyon fontos a munkaerőpiacra való bekerülés és bent maradás miatt, ezért későbbi időpontban ismét meg kell vizsgálni a képzés lehetőségét. Tapasztalataink szerint azonban jelenleg a munkaerő-piacra jutás fő akadályai nem az iskolai végzettség hiányából következik, mivel az álláskereső 48 %-a 8 általánosnál magasabb végzettséggel rendelkezik. A településen kevés olyan munkahely található, ahol magasabban képzett munkaerőt is foglalkoztatnak. Hátráltató tényező még a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltság hiánya.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

A 2011. évi CVI. törvény fejti ki részletesen a közfoglalkoztatásról szóló szabályozást.

Az Országgyűlés az értékteremtő közfoglalkoztatás jogi kereteinek megteremtése és a munkaképes lakosság munkához juttatása, az álláskereső foglalkoztatásának elősegítése érdekében hozta létre ezt a törvényt. A törvény hatálya kiterjed a közfoglalkoztatóra és az általa közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatott természetes személyre (a továbbiakban: közfoglalkoztatott).

Közfoglalkoztatási jogviszony olyan munkára létesíthető, amely

- a) e törvényben meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat vagy
- b) a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy
- c) a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy

d) a helyi vagy azon túlmutató közösségi - így különösen - egészség-megőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelmi, természet-, környezet- és állatvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelmi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat vagy

e) a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat ellátására vagy a feladatellátás feltételeinek megteremtésére irányul, és annak ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati jogviszonyt.

A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységnyhító funkcióban ragadható meg.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	71	64
2017	54	42
2018	35	30
2019	33	20
2020	49	19
2021	22	17

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázatból egyértelműen kitűnik, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők száma évről évre rohamosan csökken, ennek egyik fő oka lehet az alacsony közfoglalkoztatotti bér, mivel ebből az összegből a családok nem tudják a napi megélhetésüket biztosítani, inkább ingáznak a munkahelyekre, vagy alkalmi munkákat vállalnak a nagyobb kereset reményében.

Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak és közfoglalkoztatottak száma

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett közfoglalkoztatási törvény létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A foglalkoztatás szervezését a Polgármesteri Hivatalon keresztül a szociális és munkaügyi ügyintézők látták el, a munkáltatói feladatokat az önkormányzat vezetője.

A közfoglalkoztatottak létszámát meghatározza a központi keret száma is, amelyre az önkormányzat évente kap lehetőséget. Az önkormányzat mellett a nevelési-oktatási és szociális feladatokat ellátó intézmények fenntartója a Református Egyház is részt vesz a térségi és az országos közmunkaprogramokban.

Az utóbbi években egyre kevesebb közfoglalkoztatottat foglalkoztat önkormányzatunk. A közfoglalkoztatottak részt vesznek a köztisztasági fenntartásban, a közterületek gondozásában, a parlagfű mentesítésbe, intézmények kisegítő feladataiban, közösségi programok lebonyolításához kapcsolódó feladatok elvégzésében.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok

A helyi vállalkozások száma évről-évre ingadozik, a kiskereskedelmi üzletek száma évek óta nem változik, az állami szektorban foglalkoztatottak száma pedig döntő mértékben csökkent. Az állami szektor foglalkoztatási arányának csökkenését az egyházi fenntartókhoz került szociális szolgáltatások és oktatási- nevelési intézmények fenntartóváltozása indokolja. Lényegében ezek a munkalehetőségek nem vagy csak a tanulói létszámhoz igazodóan csökkentek.

Munkalehetőség szempontjából Kiskunmajsa térségéhez tartozik Szank. Kecskemétre közvetlen járat nincs, de átszállással elérhető a megyeszékhely is. Napi 15 pár autóbuszjárat közlekedik, a kora reggeltől az esti órákig bezárólag. Az utazási idő körülbelül 30-35 perc. Nem mondható el e kedvező helyzet a vonatközlekedési infrastruktúráról.

A településen a Magyar Olajipari Vállalat termelésének csökkenése miatt folyamatosan csökken a helyi munkalehetőség: A MOL-nál dolgozók többsége vidékre: Kiskunmajsára és Kiskunhalasra jár dolgozni naponta.

Új munkalehetőség a településen évek óta nincs, néhány olyan vállalkozás van helyben, ami több alkalmazottat foglalkoztat. A munkaképes korúak közül sokan ingáznak a környező településekre, elsősorban Kiskunmajsára, de Kiskunhalasra a MOL üzemeibe, Kiskunfélegyházára és Kecskemétre a Mercedes-Benz kecskeméti gyárában is járnak dolgozni. A legnagyobb foglalkoztató azonban továbbra is a mezőgazdaság. Őstermelőként, vállalkozóként, önfoglalkoztatók vagy alkalmazottként gazdaságokban alkalmi munkavállalóként dolgoznak a legtöbben. Az elmúlt években a madárinfluenza miatt a termelők is és a munkavállalók is nehéz helyzetbe kerültek, mivel hosszú hónapokig nem tudtak és jelenleg sem tudnak dolgozni.

A helyközi közlekedés elégtelensége miatt az azonos munkahelyen dolgozók autókkal járnak a munkahelyre. A közlekedési vállalatokkal évente több alkalommal egyeztetésre kerül sor, azonban az alacsony utaslétszám és a település közlekedési útvonalakból való kiesése miatt a járatsűrűség elérése és a munkaidőkhöz való igazítása nehézkes.

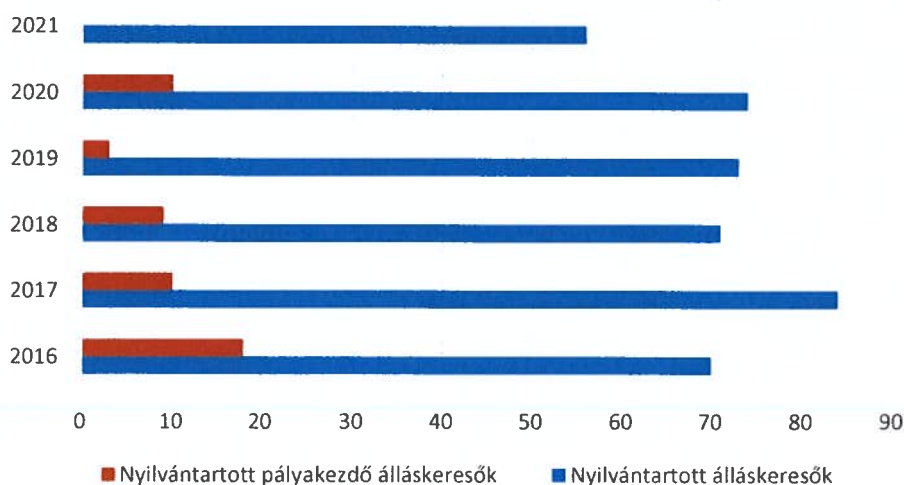
e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A pályakezdő álláskeresők számára a területileg illetékes Munkaügyi központ, azaz a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kiskunmajsai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya áll rendelkezésre a friss információkkal, foglalkoztatást segítő programokkal kapcsolatban.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	70	18
2017	84	10
2018	71	9
2019	73	3
2020	74	10
2021	56	0

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskereső

Településünk 2012-ig nem használta ki eléggé a közművelődési épületekben rejlő lehetőséget. Célul tűztük ki a lakosság kulturális, helyi értékteremtő, egészségmegőrző, hagyományőrző, oktató, képző, digitális készségfejlesztő, szórakoztató, életmód formáló programokon való részvételének előmozdítását, a közösség építését, fejlesztését.

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

Szankot érintően a felnőttek munkaerő-piaci integrációját, helyi foglalkoztatási programjait a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kiskunmajsai Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztálya koordinálja. Az Önkormányzat szoros együttműködésben áll a hivatallal.

A munkanélküliek munkaerőpiaci esélyeinek javítása érdekében az utóbbi években tanfolyami képzéseket indított az önkormányzat és kistérségi szinten a munkaügyi központ.

A HEP előző időszak intézkedési tervében szerepelt a mélyszegénységben élők számára életvezetési tanácsok és háztartástan képzés. A képzéseket megszerveztük és folyamatosan szervezzük, de az ismeretekre igazán rászorulóknak közül csak néhány alkalommal vettek részt a programokon. A program tovább folytatása indokolt.

Az önkormányzat szervezésében háztartásvezetés, angol és német alapszintű képzés, valamint digitális szakadékcsoökkentés érdekében indított képzések népszerűek voltak. A képzések szervezése továbbra is indokolt.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők és roma nemzetiségűek önkormányzatunk általi foglalkoztatása a jellemzően alacsony iskolázottságuk miatt közfoglalkoztatási programok keretében történik.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók:

- akadályozott/fogyatékossgal élő/megváltozott munkaképességű emberek
- alacsony végzettségűek, iskolából lemorzsolódók
- pályakezdő fiatalok, munkatapasztalattal nem rendelkezők
- (tartósan) munkanélküliek
- alacsony munkaintenzitású háztartásban élő emberek
- romák
- szegregátumok lakói
- rossz közlekedésű településen élők
- (jövedelmi, lakhatási) szegények
- migránsok
- fogvatartottak, börtönből szabadultak
- szenvedélybetegek
- hajléktalanok
- hátrányos helyzetű családokban/ állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok
- 45 év feletti inaktívak
- idősek

A csoportok között átfedések lehetségesek, illetve a hátrányok halmozódhatnak.

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az előbb említett csoportok. Településünkön ebből adódó hátrányos megkülönböztetés nem ismert. Az önkormányzatnak nincs tudomása arról, hogy bárkit hátrányos megkülönböztetés ért volna a foglalkoztatás területén, törekszünk rá, hogy ez ne fordulhasson elő a jövőben sem.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

A Digitális Jólét Program lehetőséget biztosított a hátrányos helyzetű személyeknek a számítógépes alapismeretek elsajátítására, amely a művelődési ház szervezésében valósult meg az előző években.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 25. § és 47. §-a rendelkezik a szociálisan rászoruló személyek részére a pénzbeli és természetbeni ellátási formákról, melyek a következők:

- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása, gyermekek otthongondozási díja, ápolási díj, települési támogatás, lakhatási támogatás, gyógyszer-támogatás, rendkívüli települési támogatás.
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakhatási támogatás, rendkívüli települési támogatás.
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás és az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság biztosítása.

Az önkormányzat 2020. május 1-től megszüntette a települési támogatásként nyújtott lakásfenntartási támogatást és a gyógyszer-támogatást.

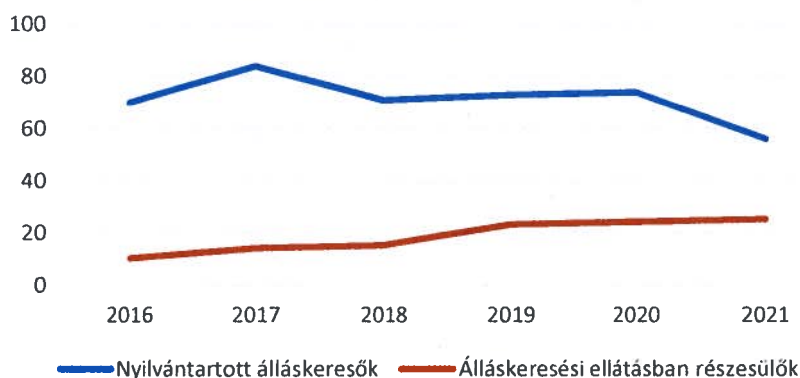
Szankon a szociális ellátásokat az 5/2023.(III.9.) önkormányzati rendelet szabályozza. A rászorulóknak részére pénzbeli ellátásként rendkívüli települési támogatás valamint személyi és vagyoni katasztrófa helyzetbe jutottak támogatás adható.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresőknél ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresőknél száma (TS 052)		Álláskeresőknél ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresőknél száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	70	4,66%	10	14,29%
2017	84	5,69%	14	16,67%
2018	71	5,00%	15	21,13%
2019	73	5,27%	23	31,51%
2020	74	5,45%	24	32,43%
2021	56	4,17%	25	44,64%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

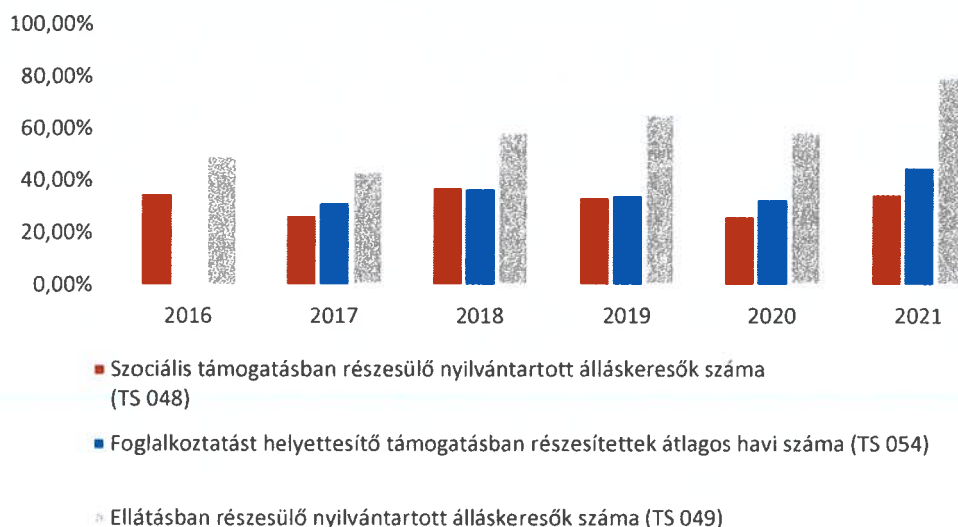
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	25	35,71%	n.a.	-	35	50,00%
2017	23	27,38%	27	32,37%	37	44,05%
2018	27	38,03%	27	37,58%	42	59,15%
2019	25	34,25%	26	35,15%	48	65,75%
2020	20	27,03%	25	33,45%	44	59,46%
2021	20	35,71%	26	45,82%	45	80,36%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból kitűnik, hogy a munkanélküliek száma magasabb, mint az ellátottak száma. Jelentős csökkenés mutatkozik a nyilvántartott álláskereső számában.

**Passzív foglalkoztatás-politikai eszközkel támogatottak
száma a 15-64 év közötti népesség arányában II. (%)**

Nem minden álláskereső, munkanélküli jár utána annak, hogy ellátásban részesüljön. Sok esetben fel kell hívni a figyelmüket, hogy jelentkezzenek a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán, hogy valamilyen ellátást kaphassanak, vagy legalább regisztrált munkanélküliek legyenek. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők a munkaügyi szervezettel nyilvántartott álláskeresőként kötelesek együttműködni. 2013. január 1-től közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskereső, elsősorban foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevétele nélkül kötelesek elfogadni

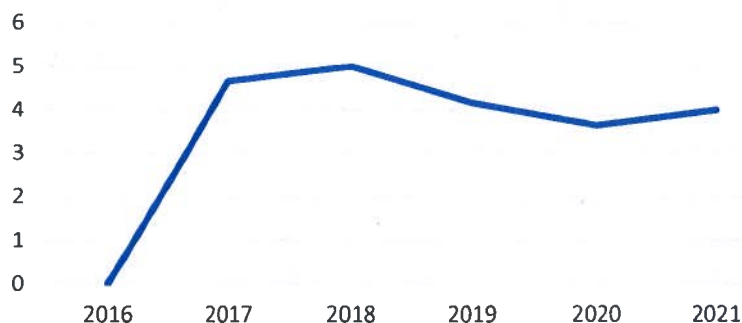
3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	5
2018	5
2019	4
2020	4
2021	4

Forrás: TeIR, KSH

Eü. károsodási és gyf. támogatásban részesülők

A táblázatból megállapítható, hogy az elmúlt években az EGYT ellátásban részesítettek havi átlagos száma nem változott.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.²³

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	1157	0	0,00	44,77	68,97	80,21
2017	1157	0	0,00	44,77	68,97	79,95
2018	1157	0	0,00	44,77	69,40	80,03
2019	1158	1	0,86	44,82	70,03	79,88
2020	1158	0	0,00	44,82	70,21	80,05
2021	1158	0	0,00	44,82	69,86	79,45

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

²³ Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2011. Habitat for Humanity Magyarország, 2012. június

Lakásállomány és minősége

A szanki lakosok nagy többsége saját tulajdonú családi házakban él. A megüresedő lakóházak általában gazdára találtnak, az új tulajdonosok felújítják a régebbi épületeket.

a) bérlakás-állomány

A bérlakás legfontosabb jellemzője, hogy lakhatást biztosít a rászorulóknak, nem tulajdont.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	1 157	n.a.	7	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	1 157	n.a.	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2018	1 157	n.a.	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	1 158	n.a.	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	1 158	n.a.	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	1 158	n.a.	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A táblázat is mutatja, hogy önkormányzatunk 2021. évben összesen 5 önkormányzati bérlakással rendelkezik. Az önkormányzati lakáshoz jutás benyújtott igény alapján történik, a döntés a képviselő-testület hatáskörébe tartozik.

b) szociális lakhatás

A szociális lakhatás megnevezés társadalmi felelősségvállalásból fenntartott bérlakást takar, mely olyan személyek számára biztosít megfelelő lakhatási viszonyokat, akik arra rászorulnak.

Önkormányzatunk nem rendelkezik szociális bérlakásokkal.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Önkormányzatunk nem rendelkezik egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanokkal

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Szank településen tudomásunk szerint hajléktalan személy nem él.

e) lakhatást segítő támogatások

A lakhatási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Az önkormányzat elsősorban természetben (villanyáram díjához) nyújtott támogatást. A veszélyhelyzet ideje alatt a kiadások csökkentéseképpen a támogatás 2021. február 28. napjával kivezetésre került.

A szociális törvény rendelkezik az adósságkezelési szolgáltatásról, amely akkor nyújt segítséget, ha már összegyűlt egy nagyobb összegű díjhátralék.

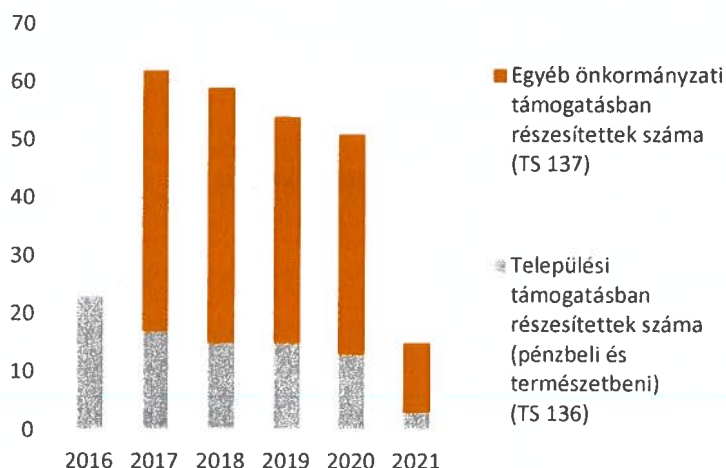
Önkormányzatunk az adósságcsapdából való kikerüléshez a személyi és vagyoni katasztrófahelyzetbe jutottak támogatása ellátás keretében nyújt segítséget.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	23	44
2017	17	45
2018	15	44
2019	15	39
2020	13	38
2021	3	12

Forrás: TelR, KSH Tstar

Lakhatást segítő támogatások

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

Arra vonatkozóan nincsenek adataink, hogy a lakosság milyen széles köre rendelkezik hitellel, amit lakásvásárlásra vagy felújításra vett fel.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Szankon a közműszolgáltatások a belterületen mindenki számára elérhetőek. A külterületeken élők számára a vezetékes villany biztosított, tanyákon élők jellemzően házi vízművel, fűtőközzel oldják meg a vízszükségletüket. A külterületeken nincs szennyvízcsatorna. A közösségi közlekedés biztosított és elérhető, autóbusszal sok környező települést el lehet érni.

A külterületen élő lakosság életminőségének javítása céljából az önkormányzat folyamatosan gondoskodik a földutak gréderrel történő járhatóvá tételéről, az útmenti padkák és árkok karbantartásáról, ezen túlmenően télen a hó eltakarításáról.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Településünkön telepek, szegregátumok nincsenek.

A mélyszegénységben élő családok házai elszórtan találhatók, más, jobb jövedelmi helyzetű családok otthonainak szomszédságában. A cigány családok csekély számából is következik, hogy igazi telepet nem találunk, a romák nem romák közé ékelődve, általában a község különböző pontjain szétszórtan élnek.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.”²⁴

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) a védőnői ellátásról,
- d) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A község egészségügyi ellátása jó színvonalú. Az egészségügyi alapellátást Szankon 2 vállalkozó háziorvos biztosítja, egy vállalkozó fogszakorvos pedig Kiskunhalason biztosítja az ellátást. Mindkét háziorvosi körzetben felnőttek és gyermekek részére nyújtanak ellátást, mivel gyermekorvosok által ellátott szolgálat nincs. A védőnői feladatokat a településen 1 védőnő látja el. A védőnő a házi gyermekorvossal szoros együttműködésben végzi munkáját, kiemelt figyelemmel kísérik a célcsoporthoz tartozó állampolgárok életvitelét, a szükséges intézkedéseket azonnal megteszik.

Orvosi ügyelet szempontjából a Kiskunmajsai központi orvosi ügyelethez tartozunk, amely 12 km távolságra van a településtől. A szanki betegeket a kiskunmajsai Járóbeteg-szakellátó Központ látja el, amennyiben szakorvosi ellátásra van szükségük

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogygyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	2	0	0	1	n.a.	n.a.
2017	2	0	0	1	70	20,18
2018	2	0	0	1	67	15,46
2019	2	0	0	1	60	11,03
2020	2	0	0	1	52	11,17
2021	2	0	0	1	28	11,69

Forrás: TeIR, KSH Tstar

²⁴ KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségyenlőtlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

A településen 1 gyógyszerár működik, a gyógyszerári ügyelet pedig Kiskunmajsán van. A védőnő és a háziorvos látja el az iskola-egészségügyi feladatokat.

Elmondható, hogy az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés mindenki számára elérhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára egészségügyi alapellátáson keresztül biztosított (helyben, illetve Kiskunmajsán vagy Kiskunhalason).

Uniós pályázati lehetőségek kihasználásával helyi rendezvényeken és egészségmegőrzést, egészség prevenciót népszerűsítő előadásokon, alkalomszerűen általános szűrésre adunk lehetőséget.

A programokon szív- és érrendszeri szűrés (vérnyomás, vércukorszint, koleszterin, triglicerid szint mérése, testtömeg index meghatározás) életmódbeli tanácsadás, diétás tanácsadás.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Helyben biztosított rehabilitációs ellátás településünkön nincs. Az egyszerűbb rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés a Kiskunmajsai Szakrendelőben – gyógytornász és fizioterapeuta által lehetséges.

A gyermekek részére a fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés a Pedagógiai Szakszolgálaton keresztül biztosított.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Szünidei gyermekétkeztetés

2016. január 1-jétől a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szabályozása alapján a települési önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatként biztosítják a szünidei gyermekétkeztetést. Az étkeztetés keretében a szülő kérelmére az önkormányzatnak napi egyszer meleg ételt kell biztosítani valamennyi iskolai szünidő, valamint az óvoda ezen időszakoknak megfelelő zárva tartása időtartamára eső munkanapokon a hátrányos helyzetű és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére, ideértve azokat a gyermekeket is, akik nem rendelkeznek intézményi – bölcsődei, óvodai vagy iskolai tanulói - jogviszonnyal.

Az önkormányzat természetbeni ellátásként a szünidei gyermekétkeztetést a gyermekek szünidei napközbeni ellátása keretében vásárolt élelmiszer útján biztosítja.

A közintézményeket működtető Magyar Református Egyház a nevelési intézményben és idők klubjában megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

2015 óta az ingyenes és a kedvezményes étkeztetés tekintetében bővült az igénybevevők száma.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az általános iskola udvarán lévő sportcsarnokban a gyermekeknek van csak sportolási lehetőség. A tornaórákon kívül téli időszakban a délutáni szakedzéseket is itt tartják. Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek test kulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a technikai és szellemi sportokon át a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét.

A művelődési házban egészségmegőrző céllal sportolási lehetőséget biztosít az önkormányzat az edzőgépekkel felszerelt kondi teremben egész évben.

A településen elérhetőek az önszerveződésen alapuló rekreációs sportolási lehetőségek, mint az aerobik és a jóga.

Az önkormányzat működteti a sportpályán lévő létesítményeket. Az önkormányzat sportpályán széleskörű felújítási, korszerűsítési és bővítési munkákat végzett, melynek eredményeképpen a sportolási lehetőségek korszerűbbek lettek.

Szankon jelenleg az alábbi szakosztályok érhetőek el:

- Labdarúgás
- Teke
- Asztalitenisz
- Szabadidősporton belül az alábbi sporttevékenységre van lehetőség:
  - Futás
  - Tenisz
  - BMX és Roller Jam pályán akrobatikus kerékpározásra

Az új műfüves pálya a szakosztályok tagjainak és minden sportolni vágyónak edzési lehetőséget biztosít.

Évente tömegsport megmozdulásokat szervez az önkormányzat: Országfutás, Szanki Focikarnevál, Kihívás Napja tömegsport rendezvény.

A Szanki off road pálya helyet ad terepmotoros, terepjárós, quados összejöveteleknek és rendezvényeknek. A pálya nagy területi terepversenyek állomásaként is szerepel.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Szank község önkormányzata 1997 óta biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat, valamint a szakosított ellátások közül az idősök bentlakásos otthonát.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Magyarországi Református Egyház biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést. Az intézményben a preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez.

A szociális szolgáltatások lehetséges alanyai általában a kedvezőtlen életkörülmények között élők közül kerülnek ki, közülük is elsősorban az idősök, a betegek, a fogyatékkal élők.

Szociális ellátások: a szociális ellátásokról szóló többször módosított 1993. évi III. törvény valamint az önkormányzat 5/2023.(III.9.) rendelete a szociális ellátásokról rendelkezik.

A szanki lakosok számára elérhető szolgáltatások és ellátások: az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás és a tanyagondnoki szolgálat. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását.

A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociálismunka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A hátrányos megkülönböztetés tiltott az önkormányzat számára Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok alapján. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése kötelezi az önkormányzatot a közszolgáltatás nyújtása esetén.

A településen működő egyházi és önkormányzati ellátórendszer elemei mindenki számára hozzáférhetők, egységes, egymásra épülő szolgáltatásokat nyújtanak folyamatos és megbízható módon. Az ellátórendszerek hatásosságát és hatékonyságát eredményezi az is, hogy az egészségügyi, az oktatási- közművelődési-, sport- és a foglalkoztatási intézmények, szervezetek a szakmai programjuk megvalósítása során együttműködnek.

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt panasz nem érkezett.

Amennyiben valaki mégis úgy érzi, hogy bármilyen hátrányos megkülönböztetés érte akkor az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordulhat, ahol az ilyen jellegű esetek, panaszok kivizsgálásával foglalkoznak.

Az Önkormányzat és a szolgáltatást működtető szervek közreműködésével a Szankon működő intézmények, intézmény rendszerek esetében kiépült az akadálymentesítés, bár hátrányos megkülönböztetésnek számíthat, hogy az önkormányzat, a művelődési ház és a közösségi ház épületén nem a főbejáraton, hanem a hátsó ajtón volt megoldott kiépítése.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

Pozitív diszkriminációnak minősül többek között:

- Tanyagondnoki szolgálat tevékenysége
- születési támogatás
- személyi és vagyoni katasztrófa helyzetbe jutottak támogatása stb.
- A Szanki Református Egyházközség pályázata alapján a Magyar Élelmiszerbank Egyesülete évente három alkalommal 270 fő részére nyújtott adományt, melyet az önkormányzat osztott szét a rászorulóknak között. Az adomány minőségi tartós élelmiszerekből állt. Alkalmanként 120 gyermek és 150 felnőtt rászoruló részére került kiosztásra az adomány.
- Idősek napján és karácsonykor az önkormányzat megvendégeli a szanki idős embereket és apróbb ajándékot ad át. (Gyümölcs, édesség csomag)

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Az önkormányzatnak hivatalos lapja és hivatalos honlapja is van, ahonnan a település lakosai tájékozódhatnak önkormányzati ügyekben.

a) *közösségi élet szinterei, fórumai;*

A közösségi élet szinterei sokrétűek, ilyenek a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek.

A művelődésre, kapcsolódásra a települési és civil rendezvények, a művelődési ház, közösségi ház és könyvtár, Büszkeségpont, templomok, Ízek Háza ad lehetőséget. A művelődési intézmények programjait a lakossági igényekre és a civil szervezetek kezdeményezéseire tekintettel alakítják. (Télköszöntő gála, Holdújév köszöntő gála, Luca napi vásár, Adventi Koncert, Nyugdíjas Karácsony gála, stb.)

A zárt terek mellett jelentősek a közterület rendezvények is. (Kuntalálkozó, Zenés nyári esték - Szabadtéri színház, Adventi gyertyagyújtás rendezvénysorozat, Községi ünnepségek stb.)

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	igen	6 074	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) *közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;*

A településen a különböző rendezvényeken, programokon a helyiek általában szívesen részt vesznek, aktívan bekapcsolódnak. Ezen alkalmakon békésen, kulturáltan szórakoznak a látogatók.

Az önkormányzatnak nincs tudomása etnikai konfliktusról, ezzel kapcsolatban jelzések nem érkeztek az önkormányzathoz.

c) *helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai*

A Családsegítő-és Gyermekjóléti Szolgálat és a Katolikus Karitás szervezi az adományozást és a nehéz helyzetben levők, rászorultak segélyezését. Élelmiszer-csomagok, ruhanemű, illetve bútor szétosztásával. A településen működik a civil összefogás, az emberek szívesen segítenek egy jó ügy érdekében. Pl.: óvoda udvarán végzett közösségi munka.

e) *helyi lakossági önszerveződések*

Szankon megalakult a települési figyelőszolgálat a lakosság biztonságának megóvása érdekében.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településünkön roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A szegénység az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái között a lakosság munkaerő-piaci helyzete, a munkanélküliségből eredő problémák, illetve a környezeti és mentálhigiénés problémák, a hátralekók felhalmozódása a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése szerepel.

A HEP 2019-2023 intézkedési tervében is ezekre a gondokra kerestük a megoldást. Tapasztalatunk szerint a problémák megoldásához hiányzik az érintettek együttműködési szándéka, ezért egy-egy jó intézkedés a biztató kezdet után is ellaposodik, nem ér el pozitív változást. Ez részben visszavezethető a szegénységi létből eredő ingerszegény környezet hatásának, vagy egészségi állapotból következő anyagi és környezeti krízisnek.

Az iskolából és az óvodából, a védőnőtől és a családsegítőtől folyamatosan érkeznek jelzések, amelyekben a mélyszegénységben élő családok problémáinak megoldását keresik.

Egyes roma családokban az alapvető személyi, környezeti higiéniai problémák nem mutatnak pozitív változást. Jellemző, hogy a gyermek a szocializációja során nem tanulja meg a WC használatát, illetve csak az óvodában találkozik vele. Nem mosnak rendszeresen kezet és nem fürödnek rendszeresen. A felnőttek túlzott szemérmessége miatt a gyermekek alapvető felvilágosítása is elmarad. A felnőttek sem sajátították el a mosás, mosogatás módját a tisztítószerek használatát.

Táplálkozásuk egysíkú, ezért hiánybetegségek lépnek fel. Mivel a mélyszegénységben élő családok több mint 50 %-a nem rendelkezik rendszeres havi jövedelemmel, így a felnőttek sem tanulják meg a jövedelem beosztásának szabályait, nem ismerik annak jelentőségét, így könnyen kerülnek anyagi krízis helyzetbe egy-egy váratlan vagy nagyobb összegű kiadás miatt. A HEP intézkedési terv végrehajtása során azt tapasztaltuk, hogy nem fogadnak el tanácsot a szociális szakemberektől. Számukra olyan személy fogadható el, aki közülük származik, akit ismernek, aki ismeri szokásaikat, életüket.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Eredménytelen kommunikáció, párbeszéd hiánya, motiválatlanság.	Közösségi rendezvények szervezése a kommunikáció és párbeszéd erősítésére.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődnek.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Digitális írástudás hiánya csökkentése
A mélyszegénységben élő családokban jellemző az alacsony iskolázottság, gyakran az alapvető személyi és környezeti higiéniát nélkülözik a családtagok. A gyermekek az ingerszegény környezet miatt nem ismerik a vízőblítéses WC-t, a WC papírt, nem mosnak kezet, a ruháik és edényeik tisztítása, a fürdés és a testápolás kultúrája hiányzik.	Az érintett csoporton belüli mentorok képzése, az életvezetési tanácsok terén, a háztartástan ismeretek, a gyermekgondozás, a pénzkezelés, az adósság-tanácsadás területén.
A mélyszegénységben élő családokban magas a munkanélküliség. A havi rendszeres jövedelem hiánya nem ad tapasztalatot a jövedelem beosztásához.	A közfoglalkoztatási létszám bővítése, egyéb foglalkoztatási lehetőségek feltárása, ösztönzése.
Társadalmi beilleszkedési nehézségek, elszigetelődés.	Közösségbe vonás, közösségépítés, akár saját kultúrára való támaszkodással.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

„Az esélyteremtés szempontjából a hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak megjelenése különösen két nagy területre osztható a kezelés helye alapján: a szociális és az oktatási társadalmi alrendszerre. Valójában e két terület számos területen átfedést mutat, mely természetükből kifolyólag nem jelenti azt, hogy e problémák a családok, települések, járásek, megyék, egyszóval az ország minden területén egyenlő mértékben jelentkeznek. Természetesen e problémákat a családoknak természetük szerint, és az állam különböző alrendszereinek is jogszabályban előírt módon kezelniük kell, hogy ne növekedjenek a társadalmi különbségek. A szocio-kulturális helyzetből adódó problémák megoldás hiányában aggregálódnak, és a későbbiekben megterhelik a szociális, egészségügyi, végső soron az egyénnel kapcsolatban kerülő valamennyi társadalmi alrendszert. Egyes társadalomtudósok szerint a gyermekkori problémák kezeletlensége a későbbiekben hétszer annyiba kerül a társadalomnak.

Családban a felnőttek képességeik szerint járulnak hozzá gyermekeik fejlődéséhez, azonban jelentős, leküzdhetetlen akadályok esetén, a gyermekvédelmi jelzőrendszer jelzésére vagy szülői kérésre az államnak, illetve alkalmazottainak segíteniük kell.” A gyermekek támogatásában szakmai oldalról a pedagógusok munkája kiemelkedő, mert az adaptív pedagógia jellemzője, hogy a gyermek igényeiből indul ki, és csökkenti társadalmi hátrányait. Az eredményes tanulás segítésének elvei között a tanulási környezet címszó alatt megtaláljuk az esélyteremtés alapelvét is.

Állíthatjuk azt is, hogy a „szegény és alacsony végzettségű családok gyermekei nagyobb valószínűséggel esnek ki az iskolából, tovább örökítve ezzel a társadalmi különbségeket.” Az esélyteremtésre fokozott mértékben van szükség, mert az idősorok azt mutatják, hogy Magyarországon 2012-2019 között 2 %-ról 3 %-ra nőtt a pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek aránya az összes tanuló között, azon belül pedig 44-ről 52% - ra nőtt az SNI-vel rendelkező gyermekek száma, tehát a probléma egyre növekvő számú feladattal látja el a közoktatási intézményeket, annak pedagógusait. Véleményünk szerint a települési önkormányzatoknak a helyi köznevelési közoktatási intézmények évekre lebontott intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervére lenne szükségük a gyermekek helyzetének átláthatósága érdekében. (Gyermekecsélek körét tartalmazzák az iskolák pedagógiai, ill. gyermekvédelmi programjai is). Igaz, hogy a HEP Fórumoknak az iskolák vezetői állandó meghívottjai, akik ezen információk lehető legszélesebb körével rendelkeznek.”²⁵

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Magyarországon a gyermekek helyzete az elmúlt évtizedekben elsősorban azért változott kedvezőtlenül, mert a munkaerő-piaci helyzet drasztikus változásaival (foglalkoztatottak számának csökkenése, a munkanélküliek és álláskereső, valamint a hivatalos munka világából tartósan kimaradók számának növekedése, valamint a bérek reálértékének csökkenése) párhuzamosan jelentősen veszítettek a családtámogatások körében igénybe vehető ellátások is reálértékükből.

A gyermekek szocializációja szempontjából nem csupán a gyermekek fizikai szükségletei, hanem a felnőttek fizikai szükségletei kielégítettségének is fontos szerepe van. A felnőttek ellátottsága, a háztartás általános jellemzői, a lakhatási feltételek a jövedelmi helyzet mindennapos hatásai, illetve a helyzet szubjektív megélése is befolyásolja a szocializációs környezetet.

A gyermekek megfelelő fejlődéséhez az elsődleges szükségletek kielégítése mellett a mentális egészség is nélkülözhetetlen.

Emberi jogi közelítésben a gyermek a társadalom teljes jogú tagja, kinek nem csupán az élethez fűződnek jogai, hanem a szabadsághoz és a boldogsághoz is; a családon belül és kívül is jár a gyermekeknek az autonómiához és a személyes integritáshoz fűződő jog.

A modern ipari társadalmakban, így nálunk is a minden gyermekre kiterjedő tankötelezettség miatt az alapfokú oktatásban a gyermekek döntő többsége részt vesz.

Általánosan elfogadott tény, hogy a háztartásban élő gyermekek számának emelkedésével nő a szegénység kockázata. Szociálpolitikai eszközökkel (pénzbeli támogatásokkal és szolgáltatásokkal) és a foglalkoztatáspolitikai család- és gyermekbarát jellegének erősítésével ez a kockázat csökkenthető – ezen a téren jelentős változások is történtek az elmúlt évtizedekben a fejlett országokhoz hasonlóan nálunk is.

---

²⁵ MAKKOS Nándor : Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

Mindezek azonban kevésbé bizonyultak hatékonyak: a gyermekszegénység néhány OECD-országban is igen kedvezőtlenül alakul, és láthatóan csak azok az országok képesek eredményeket elérni a gyermekszegénység elleni küzdelemben, amelyek a foglalkoztatás, a munkabérek és a szociálpolitikai eszközök megfelelő és összehangolt együttesét alkalmazzák.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Településünk egyre jobban elöregszik, folyamatosan csökken a fiatalok, születendő gyermekek száma. Az élve születések száma évek óta alacsonyabb, mint a halálozások száma, így megállapítható, hogy a természetes szaporodási mutatónk mínuszban van, mely folyamatot megállítani a lakossággal közös cél kell, hogy legyen.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 186	1 205	2391	49,60%	50,40%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			61	2,55%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	167	136	303	6,98%	5,69%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	42	33	75	1,76%	1,38%

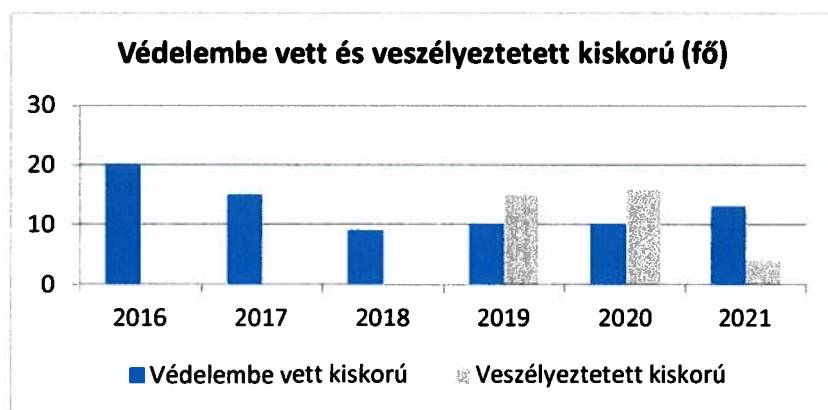
Forrás: TelR, KSH Tstar

- a) *veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete*

A szociális alap- és szakellátáshoz kapcsolódó szempontok érvényesítése, tehát a gyermekek megfelelő ellátáshoz történő hozzáférése érdekében szakmaközi, tehát nemcsak a szociális terület szakembereinek objektívabb probléma-megközelítése és helyzetelemzése indokolt.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	20	n.a.
2017	15	n.a.
2018	9	n.a.
2019	10	15
2020	10	16
2021	13	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön a védelembe vett kiskorúak száma 2016. évben 20 fő volt, 2021. évre 13 főre csökkent. A veszélyeztetett kiskorúak száma is 2021-re csökkenést mutat.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme arányában állapítják meg. A helyzetelemzés során a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak pontos regisztrációjáról alkotott helyzetkép igen fontos a különböző támogatások hozzáféréseinek vizsgálata miatt és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményen alapuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása miatt is.

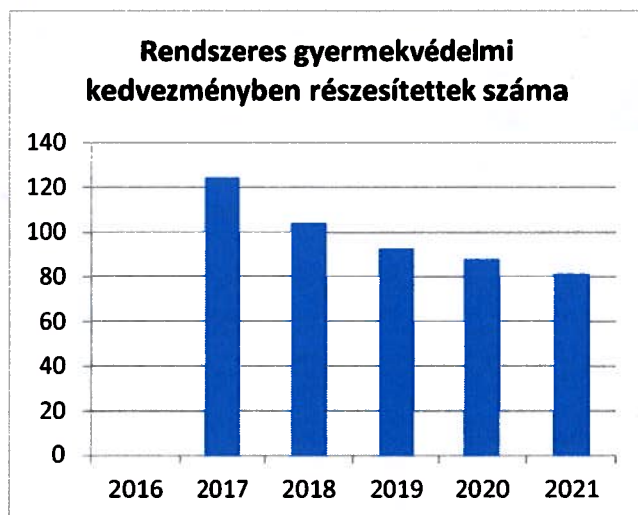
2015. március 1-jén került bevezetésre a helyi ellátórendszerben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre éppen nem jogosult, de alacsony jövedelemmel, és általában jelentős térítési díjhátralékkal rendelkező családok részére a gyermekétkeztetési támogatás. Az igénylők 50%-os étkezési térítési díjkedvezményben részesülnek a helyi iskolában.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 2017-től folyamatosan csökken. A csökkenő szám magyarázata abban keresendő, hogy egyre több családban egy vagy kétkeresős modell működik, valamint a minimálbér megemelkedése miatt a családok egy főre jutó jövedelme meghaladja a kedvezményre jogosultság mértékét.

Az óvodás gyermekek családjában a jövedelem igazolását lehet nyilatkozattal pótolni (A családban egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér nettó összegének 130 %-át), ezért a kedvezményt nem veszik igénybe, mivel az ingyenes étkezés 2016-tól biztosított az óvodás korúak számára.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	n.a.
2017	124
2018	104
2019	93
2020	88
2021	81

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

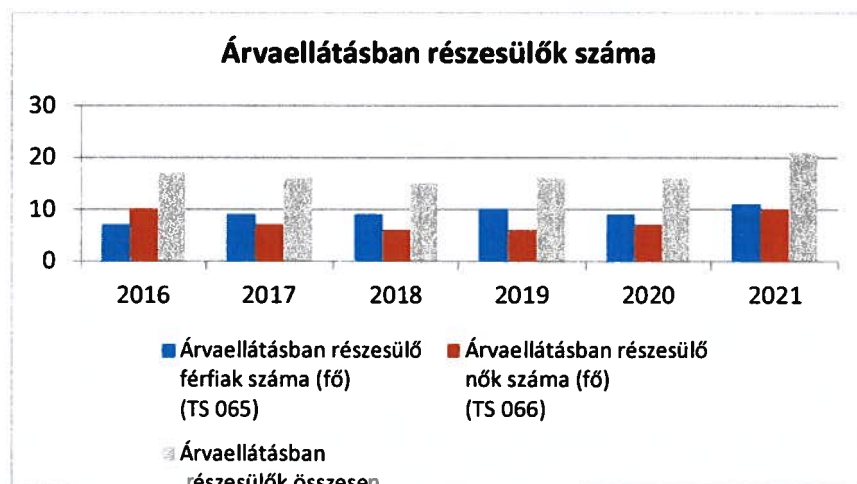
Évente két alkalommal, augusztus és november hónapban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők a gyermekvédelmi törvény alapján egyszeri 6.000 forint, a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek pedig 6.500 forint pénzbeli támogatásban részesülnek.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	7	10	17
2017	9	7	16
2018	9	6	15
2019	10	6	16
2020	9	7	16
2021	11	10	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A kimutatás alapján megállapítható, hogy az elmúlt években egyre több gyermek részesül árvaeállításban. Ez az ellátás az árván maradt gyermekek megélhetését segíti annál is inkább, hogy az árvaeállítás minimális összegét 2022. január 1. napjától kezdődően 50 ezer forintban határozta meg a kormány. A nyugdíjszerű ellátások évenkénti %-os emelésével ez az ellátás is folyamatosan emelkedik, ezzel is segítve az ellátottakat.

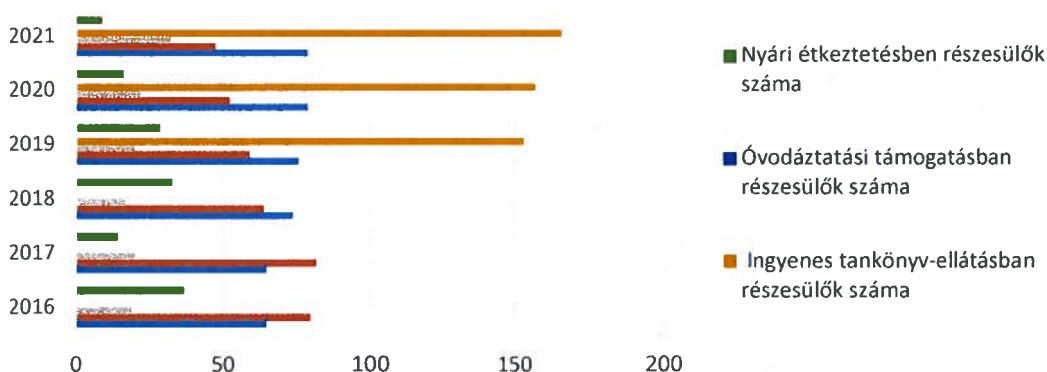
d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	65	80	19	n.a.	0	36
2017	65	82	20	n.a.	0	14
2018	74	64	17	n.a.	0	32
2019	76	59	20	153	0	28
2020	79	52	22	157	0	16
2021	79	47	32	166	0	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásban részesülők száma

A táblázat alapján megállapítható, hogy az ingyenes étkezésben részesülők száma az utóbbi években növekedett az óvodában, míg az iskolában látszólag csökkenő tendenciát mutat. Ennek oka, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma folyamatosan csökken, (családi jövedelem növekedés miatt) ami az ingyenes étkeztetést biztosítja. A nyári gyermekétkeztetés feltételei 2013-ban megváltoztak, valamint bevezetésre került a szünidei gyermekétkeztetés. A jogosultak körében az igényeket felmérjük és ennek alapján kerül sor az étkeztetés biztosítására.

2020-tól valamennyi nappali rendszerű nevelésben-oktatásban résztvevő tanuló ingyenes tankönyvellátásban részesül. A tankönyvtámogatás a jogosultak számára alanyi jogon jár, azt külön igényelniük nem szükséges. Ezzel az intézkedéssel az esélyegyenlőség megteremtése, valamint a családok további támogatásának eszközeként tartotta indokoltnak a kormány.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

A nem magyar állampolgárságú gyermekek esélyegyenlőségnek biztosítása esetén az elsődleges cél, hogy a gyermekek bejussanak a számukra megfelelő közoktatási intézményekbe, illetve oktatásuk során az interkulturális pedagógiai program megszervezésének feltételei biztosítottak legyenek. A köznevelési törvény minden Magyarországon élő vagy tartózkodó gyermek számára előírja az oktatásban történő kötelező részvételt, a magyar menedékjogi törvény pedig kifejezetten hivatkozik a gyermek mindenek felett álló érdekének elvére. A Magyarországon élő egyéb külföldi állampolgárságú gyerekek esetében az anyanyelvüknek és kulturális helyzetüknek megfelelő, interkulturális pedagógiai program minőségi feltételeit kell vizsgálni.

Községünkben egy gyermek nem rendelkezik magyar állampolgársággal.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön szegregált, telepszerű lakókörnyezet nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Mötv. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény adja, amely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A gyermekek számára nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás, szociális ellátások: A hatályos jogi szabályozás alapján a gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A szolgáltatás elvi alapjai, működésére vonatkozó szabályozók jogszabályi kereteit a Gyvt., valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet adják.

A gyermekjóléti szolgáltatást az adott fenntartó (önkormányzat, kistérségi társulás, egyház, civil szervezet, stb.) gyermekjóléti szolgálat által biztosítja. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megelőző funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat az általa ellátott településrészen, településen figyelemmel kíséri valamennyi, 0-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

- A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái
    - a) a bölcsőde, a hetes bölcsőde,
    - b) a családi napközi,
    - c) a családi gyermekfelügyelet,
    - d) a házi gyermekfelügyelet,
    - e) az alternatív napközbeni ellátás.
  - A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni.
1. Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. A Szt. rendelkezése szerint a nappali ellátás keretében gondoskodni kell többek közt a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek napközbeni tartózkodásáról, étkeztetéséről.
  2. Gyermekétkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat kell alkalmazni a nyári szociális gyermekétkeztetés esetében is.
  3. Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
    - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú - (alacsony iskolai végzettség, melynek igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik)
    - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ - (alacsony foglalkoztatottság, melynek fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
    - a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek - (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)
  4. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll.

5. Alapfokú iskolai végzettség: a köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján a nyolcadik évfolyam sikeres elvégzéséről kiállított bizonyítvány - iskolatípustól függetlenül - alapfokú iskolai végzettséget tanúsít. (Pl. egy 9. évfolyam elvégzése, vagy egy középfokú oktatási intézmény pár osztályának elvégzése a középfokú végzettség megszerzése nélkül az alapfokú végzettséget nem befolyásolja, hiszen ezek végzettségi szintet nem emelnek.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	2	87	43,50
2017	2	84	42,00
2018	2	82	41,00
2019	2	84	42,00
2020	2	92	46,00
2021	1	92	92,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. Az óvodában, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszerek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki.

A védőnő családlátogatásai során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek.

Az önkormányzat 2020-ban egy fő védőnői álláshelyet megszüntetett, így azóta egy védőnő látja el a védőnői feladatokat a településen.

Krízishelyzet esetén a családokat a családsegítő szolgálat és a gyermekjóléti szolgálat segíti: Szociális alapszolgáltatások felajánlása, étkeztetés, házi segítségnyújtás biztosítása.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A házi orvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi gyermekorvos az ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja, de felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja. A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a házi orvos és házi gyermekorvos feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	2	0	0	n.a.	n.a.
2017	2	0	0	n.a.	n.a.
2018	2	0	0	n.a.	n.a.
2019	2	0	0	n.a.	n.a.
2020	2	0	0	n.a.	n.a.
2021	2	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Községünkben házi gyermekorvos nem praktizál, a gyermekek orvosi ellátása vegyes házi orvosi ellátásban valósul meg. Több szülő a környező településeken (Kiskunmajsa, Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza) házi gyermekorvosához hordja gyermekét ellátásra. A gyermek szakorvosi ellátásokat a Kiskunhalasi Semmelweis Kórházban, illetve a kórház szakrendelőjében tudják az arra rászorulóknak igénybe venni.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0-7 éves gyermekek speciális ellátási igényeit a település tudja biztosítani. Egyre több az óvodákban is azon gyermekek száma, aki szenzomotoros, mozgáskoordinációs problémákkal küzdenek. Ezeket a gyermekeket gyógytornára irányítják, mivel speciális terápiát végző szakember kevés van. Az óvónők rendszeresen tapasztalják a fejlődési elmaradást, legyen ez a beszéd, a mozgás vagy a kognitív képesség elmaradása. Ebben az esetben kb. 3 éves kor körül irányítják a gyermeket speciális vizsgálatra, vagy nevelési tanácsadóba. A vizsgálat eredményétől függően helyben végzik a fejlesztést, a fogyatékoság alapján a Kiskunmajsai Móra Ferenc Óvoda, Általános Iskola és EGYMI (Egyesített Gyógypedagógiai Intézet) szakemberi utazó pedagógussal biztosítják igény esetén az ellátást.

Bölcsődei nevelés Szankon 2018. évtől működik, Mini Bölcsőde 5 fő kisgyermek férőhellyel. A bölcsőde bővítése indokolt lenne, mivel igény lenne az ellátásra.

d) gyermekjóléti alapellátás

A gyermekjóléti alapellátásoknak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Szankon a Szent László Alapszolgáltatási Központ Család és Gyermekjóléti szolgálat családsegítője látja el a gyermekjóléti szolgálati feladatokat.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A Gyvt alapján²⁶ a bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától 3, de legfeljebb negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig nevelhető és gondozható. A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

- a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -
  - aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
  - ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
  - ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- b) a védelembe vett gyermeket.

---

²⁶ 1997. évi XXXI. törvény [Gyvt.] VI/C. Fejezet, Gyermekek napközbeni ellátása.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen önkormányzati bölcsőde nem működik.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	5	5	0	0
2019	0	0	0	0	5	5	0	0
2020	0	0	0	0	5	5	0	0
2021	0	0	0	0	5	5	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen 2018. évtől kezdődően működik az 5 fős mini bölcsőde a Református Egyház fenntartásában. A táblázatból jól látszik, hogy azóta teljes kihasználtsággal. A jövőre nézve szükségesnek látszik a újabb bölcsőde kialakítása, mivel erre igény lenne.

f) gyermekvédelem

A gyermekvédelem a Szent László Alapszolgáltatási Központ Család és Gyermekjóléti Szolgálat keretein belül teljes körűen biztosított.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Családsegítés, szociális munka, család- és gyermekjóléti szolgálat célja a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. A családsegítésben nyújtott szolgáltatások személyes szociális szolgáltatások, amelyek a szociális munka eszközeire és módszereire építenek.

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a településen nincs. Az ilyen irányú szolgáltatások biztosításáról Kiskunmajsai Gyermekjóléti Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Intézmény valamint a Kiskunmajsán működő Menedék Alapítvány gondoskodik.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidei programokhoz való hozzáférés

Minden gyermek joga a szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetősége, amely a helyi lehetőségekhez mérten biztosított. A településen szabadtéri és zárttéri sport és szabadidős tevékenység gyakorlására is lehetőség van. Óvodán belül az óvodás korú gyermekek egészségre nevelése megvalósul, évente úszótanfolyamot szerveznek a gyerekek részére.

Az önkormányzat atlétikai és futball emlékversenyeket szervez évente.

Az idősok nappali ellátása szolgáltatás keretében szervez különböző érdeklődési köröknek megfelelően, szabadidős és kreatív foglalkozásokat, valamint a művelődési házban is rendszeresen vannak különböző foglalkozások a gyermekek számára. Az önkormányzat kezelésében van a sportpálya, emellett a településen játszótéren is játszhatnak a gyermekek. Településünk minden évben részt vesz az Európai Mobilitási Hét rendezvényeken.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermek életkorának megfelelő intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítani a bölcsődében, óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai kollégiumban, az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében. A gyermekeknek juttatott ingyenes vagy kedvezményes étkezés biztosítása eszközként szolgál a gyermekszegénység csökkentéséhez, a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításához.

Emellett a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt is biztosítani kell az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

Az önkormányzat természetbeni ellátásként a szünidei gyermekétkeztetést vásárolt élelmezés útján biztosítja a jogosult gyermekek számára.

A közintézményeket működtető Magyar Református Egyház a nevelési intézményben és idősek klubjában megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

A 4.1.4. számú táblázatból leolvasható, hogy településünkön mennyien részesülnek ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetésben.

- j) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei*

A településen működő egyházi és önkormányzati és társulások ellátórendszer elemei mindenki számára hozzáférhetők, egységes, egymásra épülő szolgáltatásokat nyújtanak folyamatos és megbízható módon. Az ellátórendszerek hatásosságát és hatékonyságát eredményezi az is, hogy az egészségügyi, az oktatási-, közművelődési-, sport- és a foglalkoztatási intézmények, szervezetek a szakmai programjuk megvalósítása során együttműködnek.

Nincs információnk, illetve tudomásunk arról, hogy hátrányos megkülönböztetés valamint egyenlő bánásmód követelményének megsértése témakörben érkezett volna észrevétel.

Az önkormányzat és a szolgáltatást működtető szervek közreműködésével a Szankon működő intézmények, intézmény rendszerekben kiépült az akadálymentesítés, bár hátrányos megkülönböztetésnek számíthat, hogy az önkormányzat, a művelődési ház és a közösségi ház épületén nem a főbejáraton, hanem a hátsó ajtón megoldott a kiépítése.

- k) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszer keretein belül*

Az óvodában és az iskolában tájékoztatják a gyermekek szüleit az ingyenes étkezési lehetőségekről. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az osztályfőnökökkel együtt a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók részére igyekszik megtalálni – a szűkös lehetőségek ellenére is - a felzárkóztatás, segítség módját, mellyel enyhül a tanuló szociális hátránya. A segítő szakmák jelenléte a gyermekvédelmi munka eredményességét erősíti az intézményekben.

A közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor, eljárás nem indult.

A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások ún. alanyi joga alapján járnak a gyermekek részére.

Egyre elterjedtebb, hogy maguk a köznevelési, gyermekjóléti intézmények adomány gyűjtési programokat szerveznek vagy részt vesznek adomány kiosztásában. A feladatok ellátásában települési Civil szervezetek, egyházak részvétele bővíti a segítségnyújtás eszközeit.

Intézményeinkben a rászoruló gyermekek helyzetét alapítványok segítik.

Statisztikai adatok nem mutatják, de a családgondozók és a jelzőrendszer tagjai évről évre jelzik, hogy a továbbtanuló gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 15 éves kortól fokozatosan lemorzsolódnak, csak néhányan fejezik be a szakiskolát, középiskolát. A tanulmányaikat abbahagyó gyermekek kallódnak, nem szereznek szakmai képeket, jó esetben alkalmi munkát vállalnak, de többnyire a szülei eltartására szorulóknak.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

- a) *a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása*

Az óvodai nevelést a gyermekek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig kell biztosítani. A települési önkormányzatnak helyben kell gondoskodnia az óvodai nevelésről, ha legalább nyolc óvodáskorú gyermek rendelkezik az adott településen lakóhellyel, és a demográfiai adatok alapján feltételezhető, hogy ez a létszám legalább három évig fennmarad, valamint ha a szülők ezt igénylik.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás kertében szerveztük meg. A *halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók* nyilvántartása a szülő által önkéntes benyújtott kérelem alapján történik.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása külön kérelemre indul, űrlapja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény nyomtatvány részét képezi, a kettő együtt igényelhető.

Ennek ellenére az ügyfelek figyelmét még mindig fel kell hívni a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megváltozott szabályaira és a kérelmezés lehetőségére.

Az óvoda illetve általános iskola a jogszabályi előírások betartása mellett, a feladatellátást biztosítja.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	72	11	15,28
2017	69	10	14,49
2018	79	8	10,13
2019	87	5	5,75
2020	83	13	15,66
2021	83	15	18,07

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókban belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	n.a.	57	33,73
2017	n.a.	49	28,16
2018	n.a.	38	23,46
2019	n.a.	18	11,76
2020	n.a.	25	15,92
2021	n.a.	23	13,86

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

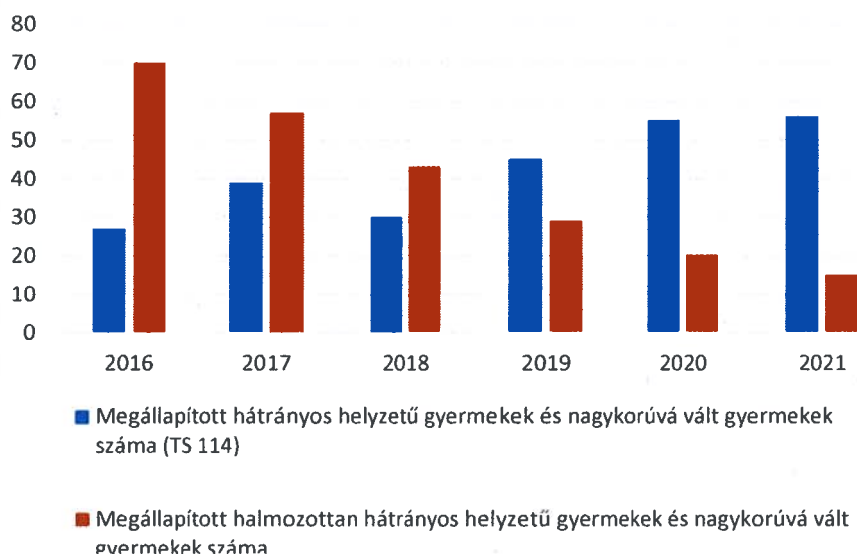
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	27	70
2017	39	57
2018	30	43
2019	45	29
2020	55	20
2021	56	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az elmúlt években a megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma egyre csökkent, mivel egyre kevesebb család jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	2	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	100	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	4	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	16,30
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	28	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	8	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	8	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	4	0
Kisegítő személyzet	2	0

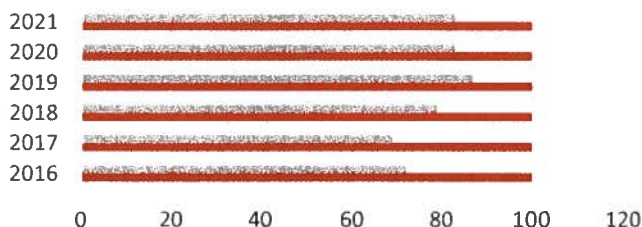
Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	n.a.	4	100	1	72	0	0	18
2017	n.a.	4	100	1	69	0	0	17
2018	n.a.	4	100	1	79	0	0	20
2019	n.a.	4	100	1	87	0	0	22
2020	n.a.	4	100	1	83	0	0	21
2021	n.a.	4	100	1	83	0	0	21

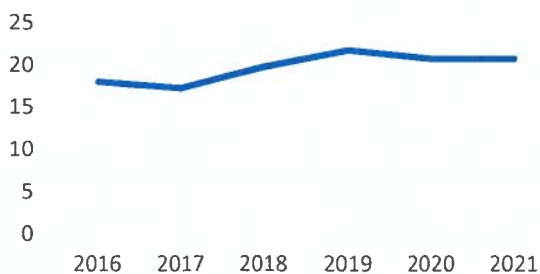
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Óvodai férőhelyek

Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)...

Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	0	9	1	18,78	16,57
2017	0	9	1	19,33	19,54
2018	0	8	1	20,25	20,37
2019	0	8	1	19,13	18,30
2020	0	8	1	19,63	17,20
2021	0	9	1	18,44	17,47

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek ellátása mind az óvoda, mind az iskola esetében integráltan történik.

Az óvodában a kiemelt figyelmet igénylő tanulók nevelése a gyermek életkorától és állapotától függően a többi gyerekkel integráltan azonos óvodai csoportban, logopédus óraadó biztosításával a szakértői véleményben meghatározott óraszámban, a megjelölt fejlesztési feladatok elvégzésével történik.

Az iskolában gyógypedagógus és iskolapszichológus nincs. Az óvodában TSMT torna külső szakember megbízásával biztosított.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	23
2017	22
2018	20
2019	23
2020	8
2021	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Településünkön nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés és a jogellenes elkülönítés az oktatás, a képzés területén. Az intézményeken belül nem jellemzőek a szegregációs jelenségek, nem releváns.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutató eltérések

Az általános iskolában a tanulók eredményességének egyik mutatószáma a versenyeken való részvételek, illetve annak eredményei. Gyerekeink megállják a helyüket a vidéki iskolákban.

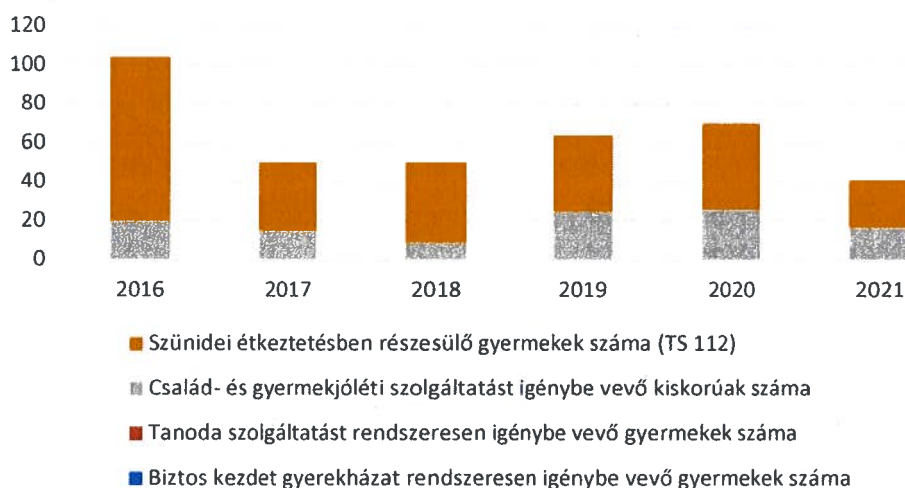
e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	0	0	20	84
2017	0	0	15	35
2018	0	0	9	41
2019	0	0	25	39
2020	0	0	26	44
2021	0	0	17	24
2022	0	0	17	16

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

IPR Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszere⁶ (IPR)

A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik.

A képesség kibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.

A képesség-kibontakoztató felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló vesz részt.

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §)

A hátrányos helyzetű gyermekek kiránduláson, tanulmányi versenyeken való részvétele is biztosított. A külterületen élő gyermekek számára az oktatási intézménybe történő könnyebb bejutást útjavítások is biztosítják.

⁶ A kézirat lezártakor hatályos szabályozók: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet XIX. fejezet: Különleges pedagógiai célok megvalósításához igazodó nevelés- és oktatásszervezési megoldások 67. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés szabályai 171. §, 172. § és 68. Az óvodai fejlesztő program megszervezése 173. §. Magyar Közlöny. 2012. augusztus 31., valamint: Miniszteri Közlemény (megjelent az Oktatási Közlöny 2007. máj. 14. LI. évf. 11. számában) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló iskolai és óvodai integrációs programról.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Továbbra is magas azon 16 éven felüli gyermekek száma, akik érdektelenség, rossz tanulmányi átlag miatt kikerülnek a közoktatásból, nem szereznek szakmai végzettséget. ezért a munkaerő piacon nem jelennek meg, mint munkavállalók.	A középfokú intézményekből elbocsátott 16 életévet betöltött fiatalok szabadidejének hasznos eltöltése érdekében programok, rövid ideig tartó képzések szervezése és feltárása, amely képessé tesz szakmunkásokat segítő tevékenység elvégzésére. Az érintett személyek mentorálása a munka világába.
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Jelzőrendszer tagjainak hatékony együttműködése a veszélyeztetett gyermekek érdekében. Minden szinten együttműködésre ösztönözni a családot, a gyermeket. Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban a nők esélye új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhíteni e terheken.²⁷

²⁷ MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

A gondoskodó szakmák megbecsültségének hiánya; lakhatási válság; elvándorlás; anyagi függőség; gyereküket egyedül nevelők helyzete; családtámogatási rendszer – olyan témák, amelyek együttesen kirajzolják a nők valóságát Magyarországon.

A nőkkel és férfiakkal való egyenlő bánásmódot a közösségi jog számos jogszabályban rögzíti, különösen a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén.

Magyarországon a nők helyzete részben hasonló a közösség tagállamaiban tapasztaltakhoz, de az eltérő történelmi fejlődés miatt több területen is, különösen munkaerő-piaci helyzetüket tekintve különbözik attól. A magyarokban a nyugati országok lakosaihoz képest a nemekről és a társadalomban betöltött szerepükről ma is a nézetek meglehetősen konzervatívak. Esélyegyenlőség-politika tekintetében hazánkra jellemző a stratégia nélküliség, ugyanis nem rendelkezünk konkrét elképzelésekkel e témában, illetve ha a gondolat már megfogalmazódott, annak megvalósítása általában akadályba ütközik. Ennek oka, részben, az esélyegyenlőségi kérdésben való pontos rálátás hiányában keresendő.

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	3,2	5,4	4,30%
2017	4,32	6,16	5,24%
2018	3,27	5,71	4,49%
2019	3,79	5,59	4,69%
2020	4	5,7	4,85%
2021	3,16	4,26	3,71%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai arról adnak tájékoztatást, hogy milyen arányban érinti a nemeket a munkanélküliség. Szankon a munkavállalási korú nőkhöz viszonyítva magasabb a munkanélküli nők aránya, mint a férfiaknál

A foglalkoztatás növelése érdekében a településen internet elérhetőség biztosított, így a munkanélküliek a világhálón keresztül is kereshetik a lehetőségeket, ezzel növelve a munkavállalási esélyeket. A munkanélküli nők száma jelentősen csökkent 2021-ben.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	51,43	69,44
2017	48,81	68,29
2018	54,93	64,1
2019	46,58	64,71
2020	67,57	62
2021	73,21	58,54

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A számok alapján évről évre csökkenés mutatkozik a nyilvántartott álláskereső nők számában.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	70	18
2017	84	10
2018	71	9
2019	73	3
2020	74	10
2021	56	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma is csökkenést mutat, pályakezdő álláskeresők száma pedig 2021. évben 0.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen nem indulnak foglalkoztatást segítő és képzési programok. A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Kiskunmajsai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya az, amely információval tud szolgálni az ilyen jellegű programokról, fel kell venni a kapcsolatot a munkatársakkal, érdeklődni az aktuálisan kiírt képzési lehetőségekkel, programokkal kapcsolatban.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy a munkanélküli nők közül hány fő és milyen végzettséggel rendelkezik. A nők esetében még inkább megnehezíti az álláskeresést, a munkavállalást az iskolai végzettség hiánya.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetésére vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen. Településünkön óvoda és bölcsőde is működik' Elképzelhető az is, hogy vannak akik nem intézmény keretei között oldják meg a gyermek napközbeni felügyeletét, hanem például a nyugdíjas nagyszülő vigyáz a gyermekre, amíg a szülők dolgoznak.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

5.2.2. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	5	5	0	0
2019	0	0	0	0	5	5	0	0
2020	0	0	0	0	5	5	0	0
2021	0	0	0	0	5	5	0	0

Forrás: TelR, KSH Tstar

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkntv. 8. §)

Általános iskola

Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei, óvodai férőhelyek biztosítása.

Szankon a fent említett szolgáltatások közül az óvoda és az általános iskola érhető el, valamint bölcsőde is működik. A kisgyermeket nevelő nőknek, még annál is inkább a gyermekét egyedül nevelő anyáknak nagy segítség lenne, ha nagyobb létszámmal működne a településünkön a bölcsőde, mivel ennek hiányában sok édesanyának csak akkor van lehetősége visszamenni dolgozni, ha a gyermeke betöltötte a 3 éves kort és óvodába kezdhet járni.

Az Önkormányzat erőforrások hiányában pályázat útján tudná megvalósítani a bölcsőde építményének bővítését, vagy új bölcsőde létrehozását.

5.3 Családtervezés, anya és gyermekgondozás területe

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak.

A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A védőnői hálózat hatékony működése a gyermek és az anya védelmét is szolgálja. A családtervezéssel, gyermekvállalással összefüggő ismeretek átadása, a védőnői szolgálaton kívül a családsegítő szolgálat segíti.

A családtervezés azonban még ma is sok esetben gondot, problémát jelent, a szociálisan hátrányos helyzetűek körében.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	2	87	43,5
2017	2	84	42
2018	2	82	41
2019	2	84	42
2020	2	92	46
2021	1	92	92

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A táblázatból leolvasható, hogy a 0-3 év közötti gyermekek száma évről évre csökkent, majd 2020. évtől növekedés tapasztalható.

A táblázatban a 0-3 éves gyermekek létszáma jelenik meg. A védőnő 6 éves korig, azaz az iskolakezdésig gondozza a gyermekeket és a gondozotti létszámához tartoznak még a várandós anyák is. Tehát a valódi gondozotti létszám lényegesen magasabb. A hivatalos segítő szerveken, szolgáltatásokon kívül a kismamák, édesanyák egymással is szívesen megosztják tapasztalataikat, különböző foglalkozások, beszélgetések alkalmával. Az ilyen jellegű programoknak a művelődési ház biztosít helyet Baba – mama klub keretében.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A 2009. évi törvény módosításra került a 2013. évi CCLII. törvény 120. § által, mely a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szól. Felismerték, hogy komolyabb, részletesebb szabályozásra volt szükség a családon belüli erőszakot elszenvedők védelmében, ennek érdekében került változtatásra a törvény. A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

A bántalmazott nők fordulhatnak a krízisközpontokhoz, ami egyfajta menedékként szolgálhat számukra egy bizonyos átmeneti időszakra. A krízis központok a családon belüli erőszak áldozatainak érdekében, az állami védelmi rendszer elengedhetetlen részei.

Szankon jelenleg nem él egy olyan program sem, amely kifejezetten a nők önvédelméről és a családon belüli erőszakot célozná meg.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Az Szt. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.²⁸

Községünkben sem önkormányzati anyaoththon, sem egyházi, alapítványi anyaoththon nem működik.

Bács- Kiskun Megyében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Családok Átmeneti Otthona működik Kecskeméten, Családok Átmeneti Otthona működik Kiskunhalason, és a Kapocs Segítő Szolgálat Családok Átmeneti Otthona Kiskunfélegyházán, de ezek az otthonok kizárólag a helyi rászorultakon segítenek.

Menedékváros Családok Átmeneti Otthona Kiskunmajsán az ország egész területéről helyeznek el rászorulókat várólista alapján.

Segítség lehet az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) is, amely a hozzátartozók közötti erőszak (párkapcsolati erőszak, a gyermekbántalmazás, illetve a háztartáson belül a rokonok, családtagok által elkövetett erőszak), prostitúció- és emberkereskedelem áldozatainak segítségével foglalkozik. Telefonszolgálatuk az ország egész területéről, éjjel-nappal, ingyenesen, vezetékes vagy mobil hálózatról is hívható a 80/20-55-20-as telefonszámon. A szolgálat munkájáról tájékozódhatnak a *www.bantalmazas.hu* címen is.

A krízishelyzetre iskolai hiányzás, családi konfliktus, lakhatási problémák, és a szülők szenvedély- betegsége miatt kerül jellemzően sor. A szolgáltatások közvetítése a családgondozók feladata.

A Szanki családsegítő és gyermekjóléti szolgálat: hétfőtől-péntekig hívható telefonszáma: 06-77/495-154

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke alapján vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselő. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Önkormányzati képviselői munkát 2014 októberétől 2 nő lát el a 7 főből, ez 28,6 %-os arányt jelent. A bizottsági tagok között 1 nő van.

Az önkormányzati, oktatási és szociális intézmények vezetői, irányítói feladatát (óvoda, iskola, művelődési ház, közösségi ház, idősek klubja) 100 %-ban nők látják el.

A településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

²⁸ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 64. § (1) bek.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Az önkormányzatnak nincs tudomása nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémákról az előbb felsoroltakon kívül.

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését, vagy a nyugdíjazást követően az otthon maradó nő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret az otthon lévő nők számára is. (Baba-Mama Klub, Aerobic, Jóga, Családi életre nevelő tréning, Nőnap Csajos Börze, Anyák napja a Születések Fájánál, Főzőtanfolyam, Nyugdíjas klub stb.)

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A gyermekvállalás miatt a munka világából hosszabb időre kieső nők visszailleszkedési problémái.	A településen bölcsőde működtetésének kialakítása, hogy az anyák akár részmunkaidőben is vissza tudjanak menni a munka világába. A gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körének szervezése, bővítése.
A magányérzet kialakulása gyermekvállalás miatt vagy egyedülálló nyugdíjas nők körében. A magány nemcsak az anya mentális állapotára van kihatással, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. A hasonló élethelyzetben élők számára csoportok szervezésének segítése.
Életkorhoz kötött egészségügyi szűréseken résztvevő nők alacsony aránya.	Egészségügyi szűrővizsgálatok helyben történő megszervezése. Szűrővizsgálatok elérésnek segítése.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Idős embereknel is az emberi méltóság, szociális biztonság érdekében hosszú távú, világos programokra van szükség.

A 65 év felettiek száma 1,66 milliőről 1,89 millióra, aránya 16,6%-ról 19,3%-ra nőtt 2010-ről 2019-re.²⁹ A demográfiai helyzet változása „erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra.”³⁰ Az idősödő társadalomban nő a jelentősége a kor alapú diszkriminációnak (ageizmusnak). „Az idősödés nemcsak a gazdaságilag fejlett és fejletlenebb társadalmakban okoz különböző gondokat, hanem különböző kezelést követel egyazon államon belül is konjunktúra és válság idején. A gazdasági krízisek befolyásolják a munkaerő piacot, ahol jelen vannak a munkaerőpiacra belépni kívánó fiatalok, és az azt elhagyni kívánó, és elhagyni nem kívánó idősebb munkavállalók.”³¹

Az idősügynek választ kell adnia számos lényeges, és sürgető³² kérdésre:

Különösen a feminizációra. A demográfiai trendek régóta a nők hosszabb életkilátásait mutatják, és a nők, akik jövedelme még mindig kisebb, mint a hasonló képzettségű és munkakörű férfiaké, idősen is kisebb nyugdíjra számíthatnak, előzvegyülten pedig – ha vannak – gyermekeik vagy a köz támogatására inkább rászorulnak, mint a családban élő idősek.

Választ kell adnia az izolációra, az elmagányosodásra. A gyermekek számának csökkenése és a nukleáris család terjedése miatt az idős emberek egy része elszigetelődik.

Választ kell adnia az ún. Handicap jelenségre. A fogyatékkal élők öregkora nehezebb, mint a társadalmi többségé, sőt a fogyatékosok sok esetben éppen időskorban bontakozik ki, a fehér és a más színű botok, a hallókészülékek, a szemüvegek, a „tolószékek” az idősebb generációk körében gyakoribbak.

Választ követel a gettósodás jelensége. Nem annyira regionális értelemben, mint inkább „leépülő településrész vagy épület” értelmében az idősök által lakott házak, területek a kevésbé trendi, kevésbé ellátott vidékekre helyeződnek, avagy az előregedő környéket az új típusú szolgáltatások – még akár az iskola is – elkerülik.

Gazdasági, társadalmi és kulturális tökeszegénység. A járadékok és juttatások értékének csökkenése jobban érinti az időseket, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket nehezíti, amely szolgáltatások például a mozgásban akadályozottak esetében létfontosságúak lehetnek az önálló élet lehetőségét például az önálló ételkészítés-beszerzés, avagy a temető vagy az utolsó barátok, rokonok meglátogatását veszélyeztethetik. Amit nem használ, leépül. Ha nem beszélnek, nem vesznek részt közös cselekvésekben, nem kapnak és nem adhatnak szeretetet, akkor az emberek kulturálisan, mentálisan és fizikailag leépülnek. Generációk tapasztalatai, élményei és érzésvilága múlhat ki – reméljük, nem teljesen nyomtalanul. Ha nem segítik, segítjük, az időseket például az infokommunikációs technológiák elsajátításában akkor ők az elmagányosodnak.

Választ kell adnunk a legális migráció kérdésére is. A fiatal éveikben szívesen látott, migráns munkaerő a társadalombiztosítás, és teljes kapcsolatrendszere révén a befogadó országban marad időskorában, ahol még sincsen úgy otthon, mint a kibocsátó országában.

Nagyon nagy feladat, hogy a negatív tendenciákat ellensúlyozzuk tudatos politikával, olyan fejlesztésekkel, amelyek képesek választ adni a demográfiai tendenciákra.

²⁹ MNTFS 2030. p.70.

³⁰ MNTFS, 2030. p.19.

³¹ MAKKOS Nándor : Kor alapú diszkrimináció a közszolgáltatásban JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): 21 5 pp 24-30 (2019). p.24.

³² Forrás: BORZA Beáta (szerk.): „Méltóképpen Időskorban” Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának idősügyi projektje, Budapest, 2011. p. 6-7.

Az időskorú, egészségügyi, szociális okból, vagy rossz mentális-és fizikai állapotban levő, esetlegesen egyedül élő, illetve más okból veszélyeztetett személyekkel tanyán a tanyagondnokok, belterületen a házi gondozók és családgondozók tartják a kapcsolatot. Szükség szerint azonnal intézkednek a megfelelő ellátás elérhetőségéről.

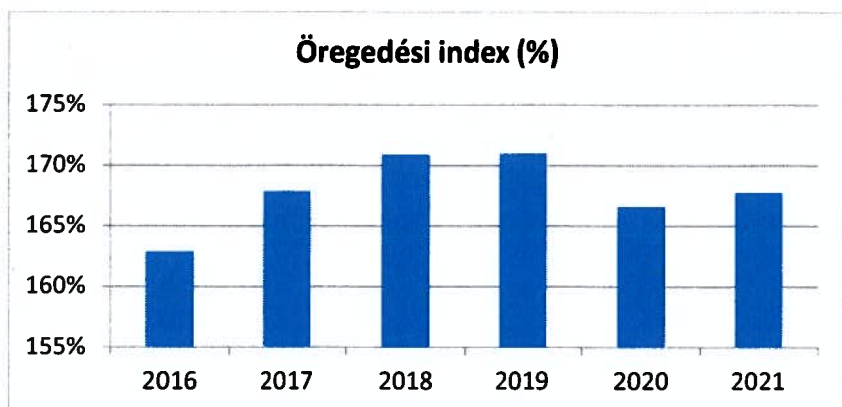
Az idősök anyagi biztonságát a rendszeres ellátásokhoz való hozzáférés és azok mértéke garantálja.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Sok idősebb ember ki van téve a társadalmi kirekesztés valamelyik kockázatának: elszigetelődés, egészségi problémák, hozzáférés az ellátásokhoz. Törekedni kell arra, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő idősebb emberek számára megfelelőképpen tudjuk biztosítani a különböző ellátásokat szolgáltatásokat. Ehhez elsőként fel kell térképezni a jelenleg helyben működő lehetőségeket, majd ha szükséges és indokolt, valamint anyagi forrás is rendelkezésre áll biztosítani, javítani, hozzáférhetővé kell tenni azokat.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	526	323	162,85%
2017	527	314	167,83%
2018	516	302	170,86%
2019	518	303	170,96%
2020	533	320	166,56%
2021	525	313	167,73%
2022	535	328	163,10%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

a) saját jogú; és

b) hozzátartozói

nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

1. az öregségi nyugdíj,

2. a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

1. az özvegyi nyugdíj;

2. az árvaellátás;

3. a szülői nyugdíj;

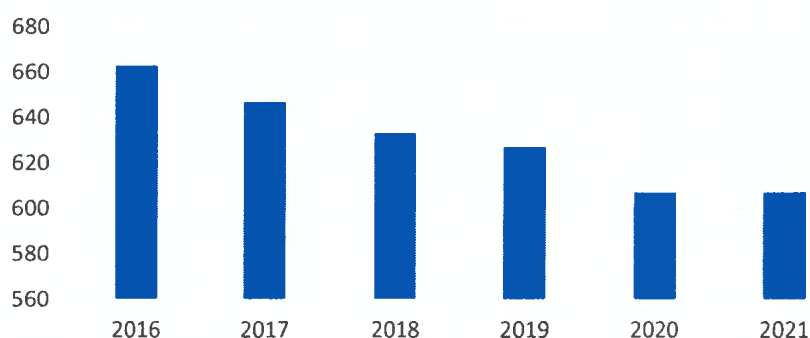
4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint

5. özvegyi járadék.

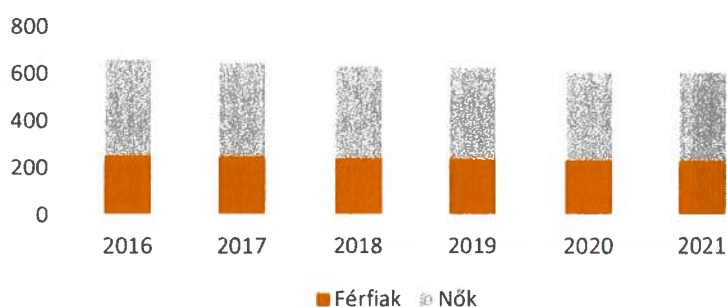
6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	252	411	663
2017	249	398	647
2018	241	392	633
2019	242	385	627
2020	233	374	607
2021	232	375	607

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nyugdíjasok száma

Nyugdíjasok nemek szerinti megoszlása

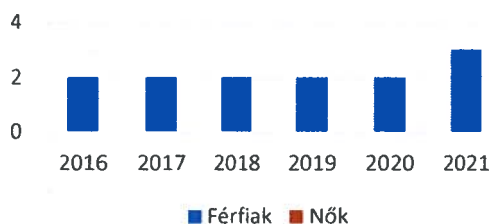
A 6.1.1. számú táblázatból leolvasható, hogy kiemelkedően magas a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma a férfiakhoz képest, viszont évről évre csökken a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma a településen. A nyugdíjkorú lakosság száma folyamatosan csökken, mint az állandó lakónépesség is

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

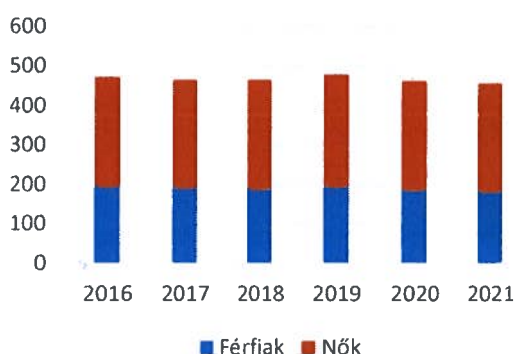
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	2	0	194	280	1	43	n.a.
2017	2	0	191	276	1	40	0
2018	2	0	188	279	0	36	1
2019	2	0	194	287	0	32	2
2020	2	0	185	279	0	31	2
2021	3	0	181	277	1	27	2

Forrás: TelR, KSH Tstar

Életkoron alapuló ellátás nemek szerint

Öregségi nyugdíjban részesülők nemek szerint

Időskorúak járadéka

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a járási hivatal állapítja meg.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	70	84	71	73	74	56
41-45 év (TS 042)	Fő	7	10	8	4	6	4
	%	10,00%	11,90%	11,27%	5,48%	8,11%	7,14%
46-50 év (TS 043)	Fő	8	14	9	8	6	7
	%	11,43%	16,67%	12,68%	10,96%	8,11%	12,50%
51-55 év (TS 044)	Fő	5	4	11	12	9	6
	%	7,14%	4,76%	15,49%	16,44%	12,16%	10,71%
56-60 év (TS 045)	Fő	8	9	4	10	5	2
	%	11,43%	10,71%	5,63%	13,70%	6,76%	3,57%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	6	7	7	11	20	19
	%	8,57%	8,33%	9,86%	15,07%	27,03%	33,93%
Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

A helyi adatgyűjtés hiányos a tekintetben, hogy az idősek és nyugdíjasok foglalkoztatottsága milyen mértékű. Figyelemmel a nyugdíjazás szabályozásának változásaira, jellemzően a nyugdíjra jogosult személyek igénybe veszik a nyugdíjellátást. A már nyugdíjas személyek vállalnak munkát azonban kereset-kiegészítésként, főként a nyári idénymunkák idején.

Vannak idősek, akik szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységét (egyrészt, hogy jövedelmi viszonyaikon javítsanak, másrészt, hogy az elszigeteltségük csökkenjen), ez azonban a térség igen kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete miatt csak egyes hiányszakmákban, vagy speciális tudás birtokában lehetséges.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Szankon az idősek klubja épülete ad helyet a nyugdíjasok összejöveteleinek. Itt találkoznak hetente egyszer, főleg a téli időszakban.

Nagyszülőként kiveszik részüket az unokák nevelésében, támogatást nyújtva ezzel a fiataloknak. Megfigyelhető, hogy hasznosan szeretnék elfoglalni magukat, részt vesznek a fejlesztő, ismeretterjesztő programokban (számítógépes tanfolyamokon, egészségmegőrző programokon). Az aktívabb idősek Nyugdíjas klubba járnak, ahol énekkari, citerazenekari csoportot alakítottak. A klubnapokon és a rendezvényeken aktív közösségi életet élnek. A Kéknefelejcs Dalárda és Citerazenekar is itt tartja próbáit, tagjai szintén főleg nyugdíjasok.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése e célcsoport tekintetében is rendkívül nehéz. A szakirodalomból is tudható, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

A 61 év feletti regisztrált álláskereső aránya az álláskeresők számához viszonyítva 33,93 %.

Szankon nem jellemző a részmunkaidős, nyugdíjas korúak foglalkoztatása, ezért a hátrányos megkülönböztetés sem releváns. Iskolában, óvodában jelentős. Az emberek többsége mezőgazdálkodásból élt így ez a kertészkedési szeretetük, ténykedésük egészségi állapotukhoz mérten továbbra is fenn maradt. Így a nyugdíjas korú lakosaink között sokan művelik konyhakertjüket, melyekben zöldségeket, gyümölcsöket, virágokat termelnek. A maguk és családjuk igényein felül megmaradt árut a helyi termelői piacon értékesíteni tudják.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés, valamint az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, teljes mértékben hozzájutnak az idősek is. Az információkat a helyi újság, hirdetőtáblák és a tanyagondnoki hálózat segítségével juttatja el az önkormányzat az idős emberekhez.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik.

Az önkormányzat a Magyarországi Református Egyházzal megkötött ellátási szerződés útján biztosítja a szolgáltatásokat:

- Ápolást-gondozást nyújtó intézményi ellátás (Idősek Otthona)
- Nappali ellátás (idősek klubja)
- Tanyagondnoki szolgálat
- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás

A szolgáltatások egymásra épülnek, az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja.

Az Orgona Református Egyesített Szociális Intézmény által nyújtott ellátások:

Idősek bentlakásos otthona

Az otthonban elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akiknek ellátása már más módon nem biztosítható, és rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. Célja: az új környezetbe való minél előbbi beilleszkedés elősegítése és jó közösségben, jó közérzetben való intézményi lét megélése.

Idős és demens személyek nappali ellátása

Nappali ellátást biztosító intézmények az ellátást igénybevevők részére szociális, egészségügyi és mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító, közösségi szolgáltatásokat szerveznek.

A nappali ellátás: azon személyek és elsősorban a saját otthonukban élő tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek napközbeni ellátására, gondozására szolgál. A napközbeni ellátás kiterjed az igény szerinti szabadidős programok szervezésére. Szükség szerint az egészségügyi alapellátás megszervezésére, szakellátáshoz való hozzájutás segítésére, valamint hivatalos ügyek intézésének segítésére és az életvitelhez kapcsolódó tanácsadásra. A Klub célja a családi gondoskodás pótlása szociális és mentális segítségnyújtás révén, valamint az idős ember szociális helyzetének javítása, egyedüllétének megszüntetése, a tétlenséggel járó káros hatások megelőzése, valamint egészségi és higiéniai viszonyainak javítása

Tanyagondnoki szolgáltatás:

Olyan szociális alapellátási forma, amelyet főállásban, teljes munkaidőben (heti 40 óra), közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott falu/tanya gondnok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével biztosítanak, csökkentve ezzel az aprófalvak és a külterületi lakott helyek szolgáltatás- és intézményhiányból eredő hátrányait.

Szank közigazgatási területén 2 tanyagondnoki szolgálat látja el a feladatokat. A tanyagondnoki szolgálat működtetésével olyan szolgáltatás nyújtása a cél, amely felvállalja az öregedő népesség okozta speciális problémák megoldását, valamint a külterületi lakosságot jobb ellátási helyzetbe hozza, közel viszi hozzájuk a távolság miatt nehezen elérhető szociális ellátásokat. A tanyagondnokok segítenek a külterületen élőknek többek között a napi bevásárlásban, ügyeik intézésében. Szociális biztonság nyújtása, jóléti, kulturális és egyéb szolgáltatások biztosítása a helyi lehetőségek kiegészítésével. Cél az esélyegyenlőség biztosítása.

Étkeztetés

A napi egyszeri meleg étel biztosított annak a szociálisan rászoruló személynek, aki

- a.) 65. életévét betöltötte vagy
- b.) egészségi állapota, vagy
- c.) fogyatékossga, vagy
- d.) pszichiátriai betegsége, vagy
- e.) szenvedélybetegsége, vagy
- f.) hajléktalansága

miatt önmaga, illetve eltartottjai részére azt biztosítani nem tudja. Az étkeztetésben való közreműködés során a tanyagondnoki szolgálat elsősorban a külterületen élő lakosok számára biztosítja igény szerint az étel házhoz szállítását.

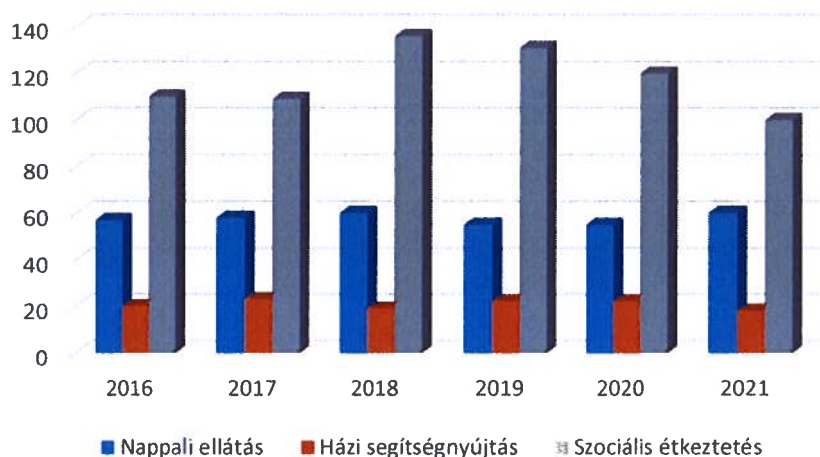
Belterületen azon személyek részére biztosítja a házi szociális gondozó az étel házhoz szállítását, akinek egészségi állapotára tekintettel az indokolt.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férflak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	526	57	20	110
2017	527	58	23	109
2018	516	60	19	136
2019	518	55	22	131
2020	533	55	22	120
2021	525	60	18	100
2022	535	60	17	104

Forrás: TelR, KSH Tstar

Ellátások

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás és a falu/tanyagondnoki szolgáltatás, olyan feladata a családsegítésnek, mely nappali melegedőtől távolmaradó idős emberek esetében is biztosítja az idős emberek szociális, és közszolgáltatásokhoz való hozzáférését.

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes. Az ellátás az igénylő, illetve annak törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. Ezt követően felméri az igénylő egészségi, szellemi és fizikai állapotát, megállapítják a gondozási szükséglet mértékét, és ennek megfelelően a szükségletekhez igazodóan állapítják meg a részére nyújtott szolgáltatásokat.

A településen működő házi segítségnyújtás igénybevétele esetén a házigondozó segít az idős személyek részére ügyeik intézésében, bevásárlás, csekkebefizetés, szociális étkezés és egyéb szociális ellátások ügyintézése során.

A házi gondozó a házi segítségnyújtás során együttműködik az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel.

Az egészségügyi szakellátásokat bárki igénybe veheti, részt vehet rendszeres szűrővizsgálatokon. Rendkívül fontos, hogy a szociális szolgáltatásokat ismerje a célcsoport és azokat igénybe tudja venni. Cél, hogy minél szélesebb körben tájékoztassák a célcsoportot a szociális juttatásokról, szolgáltatásokról valamint azok igénybevételi lehetőségeiről, továbbá biztosítani szükséges az egészségügyi alap- és szakellátások igénybevételét számukra is.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A feladat magában foglalja a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését, meghatározott pénzügyi támogatás biztosítását, valamint a helyi lakosság képviseletének biztosítását a közművelődési feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében.

Magában foglalja továbbá a művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítését, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése, az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítását. E feladat tartalmazza továbbá a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítását, az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítását, a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés feltételeinek biztosítását, valamint a kulturális alapú gazdaságfejlesztést).

A nyugdíjas klub szervezésében eljutnak az idős, de még jó egészségnek örvendő emberek színházba, különböző kulturális rendezvényekre, kirándulást is szerveznek. A Kéknefelejcs Dalárda és Citerazenekar a helyi és vidéki fellépésekkel, megmérettetéseken való részvétellel járul hozzá a kulturális élet színesítéséhez. Az önkormányzat minden év decemberében megünnepli az idősök napját, melyre a 65 év feletti lakosok kerülnek meghívásra, ahol karácsonyi csomagban és ünnepi műsorban részesülnek. Az idősebb korosztály számára is nyitva áll a művelődési ház, könyvtár és az internet elérése a településen.

Településünkön egy könyvtár működik. A helyi könyvtárban mindenki megtalálja az érdeklődési körének megfelelő olvasmányt vagy igénybe veheti az internetet is.

c) idősök informatikai jártassága

Szankon a művelődési házban térítésmentesen biztosított a számítógép-használat, valamint az internet-használat mindenki számára. Javasolt lenne a későbbiekben ismételt számítógép-ismereti tanfolyamot szervezni, az igények függvényében.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.

Szank biztosítja az Idősek Klubján keresztül a közösségi teret. Alapvető célunk ezzel az aktív életvitel biztosítása, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése.

Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok megszervezését civil szerveződések és kezdeményezések is jellemzik.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Sok az egyedül élő idős ember, akinek a társa meghalt, családja vidékre vagy külföldre költözött.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző közösségfejlesztő programok, szolgáltatások szervezése. Kapcsolataik ápolásának segítése, új kapcsolatok kialakításához közösségi tér biztosítása.
A halálozási okok - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Jelentős az idősök körében az alacsony jövedelemmel rendelkezők száma	Tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról
Digitális kompetencia hiánya	Okoseszközök használatának, internet lehetőségeinek ismertetése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A magyar jogszabály fogyatékosnak nevezi azt a személyt, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallás-, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A Fogyatékosysággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1 A településen fogyatékosysággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi helyzetéről.

- a) fogyatékosysággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §.)

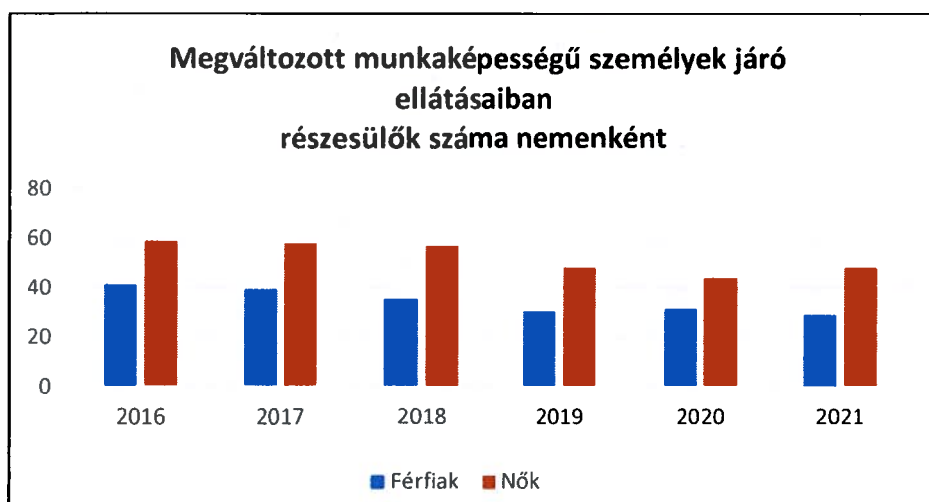
Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	41	59	100
2017	39	58	97
2018	35	57	92
2019	30	48	78
2020	31	44	75
2021	29	48	77

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat az ellátásban részesülő megváltozott munkaképességű, valamint az egészségkárosodott személyek számát mutatja.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak.

A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a további célpályázatok felkutatása. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába.

A foglalkoztatás akkor is megíúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgáltatótól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

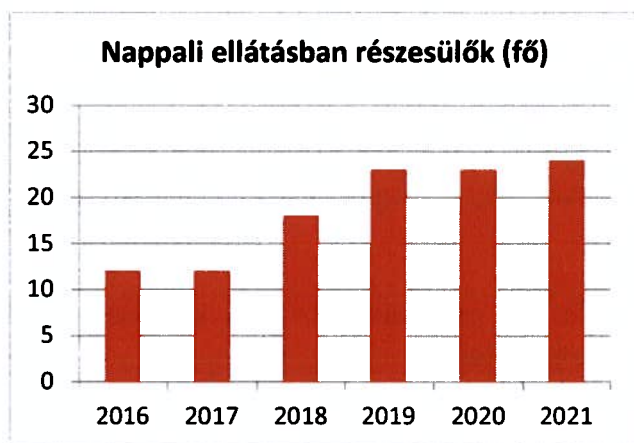
A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb.

Támogató szolgáltatás kistérségi szinten a fenntartó egyházon keresztül biztosított a településen. A tanyagondnoki szolgálat és a támogató szolgálat nagy segítséget nyújt a rászoruló emberek részére a fogyatékosok megfelelő ellátási helyre való eljuttatása érdekében.

Településünkön a házi segítségnyújtás és a családsegítés ellátás biztosított, ennek igénybevételel segítik önálló életvitelüket a mindennapi életben.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	12
2017	12
2018	18
2019	23
2020	23
2021	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyek száma az utóbbi években megemelkedett.

A HEP 2019-2023 célul tűzte ki a kereskedelmi üzletek akadálymentesítését. A cél csak részben valósult meg, még mindig vannak olyan üzletek, amik a mozgássérültek számára nem elérhető, ezért továbbra is fenn kell tartani az intézkedést, hogy legalább egy-egy azonos típusú üzlet elérhető legyen az érintett célcsoport számára is.

7.2 A fogyatékossgal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Mint az már említettük nem állnak rendelkezésre adatok a fogyatékkal élő személyekkel kapcsolatban, nyilvántartott adattal nem rendelkezünk. A fogyatékos személyek az önkormányzatnál megfelelő információhoz jutnak a jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásokról.

Amennyiben szükségét érzik szociális alapszolgáltatás keretében igényelhetik az étkeztetést, házi segítségnyújtást.

A fogyatékkal élő személyek a következő ellátási formákat vehetik igénybe:

- Fogyatékossgai támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossgai támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

- Rehabilitációs és rokkantsági ellátások: A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény rendelkezik a munkaképesség mértéke és a foglalkoztatásban töltött idő alapján az ellátási formákhoz való hozzáférésről.

- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult

- Parkolási igazolvány: Parkolási igazolvány kiadása a mozgásában korlátozott személy részére a járási hivatal feladatkörébe tartozik.

- Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

- a) Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

- b) Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon.

Nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy hány fő fogyatékossgal élő személy él jelenleg Szankon, illetve hány fő részesül fogyatékossgai támogatásban és vakok személyi járadékában.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A települési önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettek.

- b) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Szankon a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése megvalósult. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz való hozzáférés fizikai szempontból akadálymentesített helyszínen érhetőek el.

Rendkívül fontos feladat az információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége. Az akadálymentesítés a fogyatékkal élő emberek és családjaik számára nagyban megkönnyítené a mindennapi életet, a szolgáltatások igénybevételének lehetőségét is elősegítené, valamint rajtuk kívül a babakocsit toló édesanyáknak is könnyítené a közlekedést.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik.

- c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A munkahelyek részben akadálymentesítettek. Nagyobb hangsúlyt lehetne fektetni erre a területre, hiszen ez a munkavállalás lehetőségét is elősegítené. A vállalkozásokkal közösen, egyfajta összefogással több információ állna rendelkezésre ezzel a témával kapcsolatban.

- d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

- e) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye)

A fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások és speciális közlekedési megoldások részben megoldottak. A fogyatékossgal élő személyek a szociális alapszolgáltatás keretein belül tudnak segítséget kapni. (étkeztetés, házi segítségnyújtás, tanyagondnoki szolgáltatás.)

- f) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az ellátási problémák többsége azonos módon keletkezik: van megfelelő szolgáltatás, de az ellátásra szoruló nem tud róla, őt nem érték el a szolgáltatást nyújtók, vagyis be sem került a rendszerbe. Van megfelelő szolgáltatás, de a szolgáltatás igénybevétele a fogyatékos személy számára nem hozzáférhető pl. az akadálymentesítettség hiánya miatt. A különböző juttatások igénybevételét kell szorgalmazni, igyekezni kell, hogy legyen tudomásuk az érintetteknek a különböző lehetőségekről, amelyek a rendelkezésükre állnak.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata.

7.4 Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A településen jelenleg ilyen program nincs.

7.5 A fogyatékossgal élők helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékkal élők elszigetelődése, a szabadidő hasznos eltöltésének korlátozottsága, képességeik, lehetőségeik behatároltsága A fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, öngyógyító csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Az igényeiknek és állapotuknak megfelelő hasznos időtöltés segítése.
Településen működő kereskedelmi üzletek akadálymentesítése csak részben valósult meg.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése,

8. Tanyán élők helyzete, esélyegyenlősége

A tanyás térségek meghatározásának módszertani alapkérdése, hogy mit tekintünk tanyának? A szakirodalomban több fajta meghatározással, leírással találkozunk, ezek részletes elemzése bemutatása nem feladata a HEP-nek, azonban a megértéshez, illetve a felsorakoztatott adatok értékeléséhez mindenképpen szükséges, hogy alapszinten meghatározzuk a tanya fogalmát. A 2013. évi CXXII. „A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról” szóló törvény a szerint a **tanya**: a település kül-területén fekvő, legfeljebb 1 hektár nagyságú olyan földrészlet, amelyhez a föld mellett növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és terméktárolás céljára létesített lakó- és gazdasági épület, illetve ilyen épületcsoport is tartozik, vagy az olyan földrészlet, amely az ingatlan-nyilvántartásban tanyaként szerepel. Korábban a definícióhoz területi nagyság megjelölése is tartozott, azonban a jelenlegi szabályozásban ez már nem szerepel.

Az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) a fejlesztési prioritások között szerepelnek a tanyás térségek is: „Az európai szinten kultúrtörténeti jelentőséggel bíró tanyás településrendszer és gazdálkodási forma a magyar nemzeti örökség fontos részét képező sajátos térszerkezeti struktúra, melynek fennmaradása, revitalizációja, fejlesztése nemzeti érdek. A tanyás térségek fontos értéke, hogy potenciálisan alkalmasak a fenntartható fejlődés, az integrált, komplex vidékfejlesztés és a multifunkcionális mezőgazdaság Európában kialakult fejlesztési modelljének megvalósítására.” A néprajzi szakirodalomban a tanya: „az alföldi városok és falvak határában szétszórtnan álló, rendszerint egy lakóépületet és néhány hozzá tartozó gazdasági épületet magába foglaló, állandóan lakott magános telep.” (Forrás: <http://www.ter-port.hu/telepulesek/telepulestipusok/sajatos-telepulesformak/telepulesi-szorvanyok-tanyak>)

Bács-Kiskun megyében ezen meghatározás szerint csak a Kalocsai járás nem minősül tanyás térségnek, az összes többi járás igen!

Települési szintű körül határolást ad az Országos Területfejlesztési Konceptió, melyben azokat a településeket tekinti tanyás térségnek, amelyekben a külterületen élők száma eléri a 200 főt és aránya

eléri vagy meghaladja a 2%-ot. Szankon a tanyán élő lakosság aránya 18 %.

A tanyán élők helyzetét a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat által 2018. évben készített felmérés alapján mutatjuk be, amelynek eredményei megtalálhatóak Bács-Kiskun Megye Esélyegyenlőségi Terve-Helyzetértékelés (2019) stratégiai dokumentumban találhatóak. A tanyán élő lakosság helyzetének felmérése nem tekinthető reprezentatívnak, de jó kiindulási alap a tanyán élők esélyegyenlőségének javításához.

8.1. Általános adatok

A felmérés eredményeiből kiolvasható, hogy a tanyán élő lakosság jelentős része magányosan él, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik. A válaszadók átlagéletkora 63 év volt, és a tanyán élők csupán 24 %-a vesz részt a munkaerőpiacon valamilyen foglalkoztatási formában. Jelentős a közfoglalkoztatottak aránya.

Jövedelmi helyzetet megvizsgálva elmondható, hogy a tanyán élő idős lakosság alacsony nyugdíjjal rendelkezik, és a munkát vállalók jelentős részének is elmarad a keresete az országos átlagtól.

Lakhatási viszonyokat tekintve a tanyán élők számára az elektromos áram biztosított, de vezetékes ivóvíz, szennyvízhálózat, gázszolgáltatás nem jellemző a külterületi lakosok számára. Az épületeket tekintve jellemző az 1 vagy 2 szobás épületek, előfordul a fürdőszoba, a vízöblítéses WC hiánya. Az épületek általános állapota sok esetben rossz, korhad az ablakkeret, a padlózat, beázik a tető, nedves a padlózat, a falak, nincs elég fény a házban.

Az ingatlanok elektronikai eszközökkel való felszereltsége alacsony, bár mindenki rendelkezik színes televízióval, a legtöbben mobil telefonnal, de a válaszadók egy része nem rendelkezik automata mosógéppel.

Érdekes eredményt mutat az, hogy a tanyán élő lakosság több mint fele nagyon szeret ott élni, és a majdnem a másik fele is szeret tanyán élni, elköltözésen csupán a válaszadók 5%-ka gondolkodik.

8.2. Szociális szükségletek

A szociális szükségleteket és azok kielégítésének módját döntően meghatározza a háztartástagok foglalkoztatási helyzete, tágabb értelemben a jövedelmi helyzete. Nyilvánvaló, hogy ezek függvényében jut hozzá a szükségleteit kielégítő javakhoz, illetve ennek hiányában fokozottan „rászorul” az állami, közösségi támogatásra.

A szociális szolgáltatások közül az étkeztetést veszi igénybe a legtöbb külterületi lakos, amely településünkön a tanyagondnoki szolgálat keretében jut el (ételszállítás) az érintettekhez.

A tanyagondnoki szolgálat működését, szerepét a legtöbb válaszadó nagyon jónak ítélte meg, nem volt más olyan szociális szolgáltatás, amelyet ennyire hasznosnak tartottak volna.

A tanyán élő gyermekek helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy jelentős a gyermekszegénység a külterületi lakosok között, a válaszokból kiderült, melyek azok a feltételek, amelyeket a szülők leginkább nem tudnak biztosítani a gyermekeknek:

- kültéri játékok;
- rendszeres szabadidős tevékenységekben való részvétel;
- különleges események megünneplése;
- baráti kör rendszeres vagy időközönkénti meghívása;

8.3. Társadalmi kapcsolatok

A *társadalmi tőke* olyan erőforrás, amely megkönnyíti a vele rendelkezőket abban, hogy hatékonyan cselekedjenek, megbirkózzanak kihívásaikkal, szükségleteiket kielégítsék. Mindemellett a társadalmi tőkébe való befektetés növeli az egyéb innovációk hatékonyságát, és a szegénység, kirekesztettség leküzdésének fontos eszközévé válhat. A tőke összetevői között megtaláljuk többek között az informális kapcsolatokat, a civil és vallási életben való részvételt és a politikai érdeklődést.

A felmérés alapján a tanyán élők is eljutottak olyan közösségi rendezvényre, amely érdeklődésük szerint választottak. A közösségi alkalmakra saját gépjárművel, esetleg a tanyagondnoki szolgálat segítségével jutnak el a külterületen élők. A válaszadók jelentős része ítélte akadályozó tényezőnek a távolságok leküzdését, ez halmozottan érvényes Szankra, mivel a település zsákfalú jellege miatt a tanyákat bekötő jelentős gyűjtőutakat közösségi közlekedés kevésbé érinti, a járatok is ritkán járnak. A legjelentős fejlesztési igény is a közlekedéshez kapcsolódott a közlekedés feltételeinek javítását, az utak és kerékpárutak építését javasolták.

8.4. Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi ellátásokról szóló felmérés alapján megállapításra került, hogy a tanyán élők legalább két havonta felkeresik házi orvosukat, de ehhez a válaszadók harmadának segítségére van szüksége, azaz vagy a családtagja, vagy a szomszédja, vagy a tanyagondnoki szolgálat segítségével jut el házi orvoshoz. A szakorvosi ellátást gyakran igénybe vevők (6-nál több alkalom/év) aránya a válaszadókon belül eléri a 10%-ot. Látható, hogy szakorvoshoz lényegesen kevesebben fordulnak, mint a házi orvoshoz, így utóbbinak a szerepe a tanyasi lakosok egészsége terén kiemelkedő fontosságú. A gyógyszerek megvásárlását a válaszadók többsége önállóan el tudja intézni, de egyharmaduk a tanyagondnok vagy rokonok, szomszédok segítségét kéri.

A válaszadóknak csak a 41 %-a vett részt szűrővizsgálaton, a legtöbb jelölést a tüdőszűrés, a nőgyógyászati vizsgálat és a mammográfia kapta. Sajnálatos, hogy a válaszadók közül senki sem vett részt a következő szűréseken: vérnyomásmérés, csontsűrűségmérés, hematológia, reumatológia, érsebészet, urológia, szemészet, endokrinológia, üzemorvos, hallásvizsgálat, fogászat, gasztroenterológia, általános rákszűrés.

A gyermekkel rendelkező tanyán élők harmada átlagosan kéthavonta viszik orvoshoz a gyermeket, a többiek ritkábban veszik igénybe a házi gyermekorvosi ellátást.

8.5. Közbiztonság megítélése

A felmérés ezen részéről szóló megállapításaink összefoglalásaként elmondhatjuk: a megkérdezettek biztonságosnak vélik lakókörnyezetüket, a közbiztonság romlására nem számítanak, az ellenük elkövetett bűncselekmények száma elhanyagolható, a még nagyobb biztonságérzet elérése érdekében biztonsági eszközök saját otthonukban történő felszerelését, illetve nagyobb rendőri jelenlétet igényelnének.

A tanyán élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Rossz, egészségtelen állapotú tanyák, közművek hiánya	Közművek kiépítése (elsősorban ivóvíz, szennyvíz). Lakásállomány állagmegóvása, felújítása, energetikai racionalizációja
Rossz közlekedési viszonyok, tömegközlekedés hiánya	Utak karbantartása, felújítása, stabilizációja, szilárd burkolat kiépítése Tanyagondnoki szolgálat erősítése Tömegközlekedés igényekhez igazítása
Tanyán élők elszigetelődése, különösen gyermekek, idősök	Külterületi közösségi terek kialakítása, közösségfejlesztés Helyi közösségi közlekedés fejlesztése (iskolabusz)
Rossz egészségi állapot, egészségügyi szakrendelésen, egészségügyi szűréseken való alacsony részvétel	Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése Helyi közösségi közlekedés fejlesztése Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása helyben
Nem kielégítő közbiztonság	Bűnmegelőzés javítása járőrözés, figyelőszolgálat segítségével

9. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-8. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma)

Településünkön számos civil szervezet működik.

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, a lakosság nagy számban vesz részt azok programjain. A civil szervezetek az alábbi területeken fejtik ki tevékenységüket:

- Szanki Olajbányász Sportegyesület,
- Olajbányász Horgászegyesület,
- Szanki Bertóti Vadásztársaság
- Szanki Polgárőr Egyesület
- Szanki Nyugdíjas Klub
- Együtt Szankért Egyesület
- Szanki Talentum Alapítvány
- Micimackó Alapítvány
- Szanki Barátok Köre Egyesület

Az Önkormányzat – lehetőségeihez mérten - támogatja a civil szervezetek munkáját, működését. Törekszünk arra, hogy a szervezetekkel partneri viszonyt kialakítva a település életének egyre több szegmensébe vonjuk be azokat. A jó együttműködés következménye, hogy az önkormányzati rendezvényeken aktívan részt vesznek ezen szervezetek.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat a közoktatás és a szociális szolgáltatások kötelező ellátására szerződést kötött a Magyarországi Református Egyházal.

Az önkormányzat anyagi lehetőségeihez mérten évente anyagilag is támogatja a civil szervezeteket, alapítványokat.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása

Az önkormányzat együttműködik a kiskunmajsai járást alkotó önkormányzatokkal.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Jelenleg településünkön nem működik nemzetiségi önkormányzat. Amennyiben a jövőben nemzetiségi önkormányzat alakul, annak adminisztrációs feladatait a polgármesteri hivatal dolgozói végzik, a gyűlések és a programok helyszínét az önkormányzat biztosítja.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek működésének támogatásával áttételesen támogatja az esélyegyenlőségi célcsoportokat.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen lévő vállalkozások, gazdasági társaságok jelentős segítséget nyújtanak az önkormányzatnak, ezen belül támogatják az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában is.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

10. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési és szociális szakemberek. Módszere: személyes és online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák

feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrálódott. A tervezet az önkormányzat hivatalos honlapján, a www.szank.hu oldalon közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhatnak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A helyzetelemzés előkészítésében részt vett szervezetekkel folyamatos a kapcsolattartás, az esélyegyenlőségi program kapcsán megalakult informális HEP Fórum részét alkotják. A HEP Fórum hivatalos megalakulására a program elfogadását követően kerül sor. Ezt követően legalább évente, de szükség szerint fog működni a Fórum, hogy a végrehajtás alakulásáról közvetlen információ álljon rendelkezésre. Az önkormányzat legalább két évente beszámoló keretében ellenőrzi a feladatok teljesülését.

Az önkormányzati döntések előkészítésébe – jellemzően érintettség esetén - bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesz részt a szervezetek nagy része.

Megvalósítási partnerek intézményeink, kiemelten:

Polgármesteri Hivatal,
Védőnői Szolgálat,
Jászszentlászlói Szent László Alapszolgáltatási Központ Szanki Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
KRK Gólyafészek Óvoda Gy. Szabó Béla tagóvodája
KRK Központi Általános Iskola Gy. Szabó Béla tagiskolája
Vörösmarty Mihály Községi Színtér közművelődés szervezői
Házi orvosok
Rendőrség Parancsnokság Kiskunmajsa Szanki Körzeti Megbízott
Orgona Egyesített Szociális Intézmény Szanki Telephelyei: Idősek Otthon, Idősen Klubja,
Tanyagondnoki Szolgálat,
Támogató civil szervezetek,
Kiskunmajsai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály,
Továbbképző központok,
Társhatóságok.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

Szank Község Önkormányzatának hatályos önkormányzati SZMSZ-e szerint a közzététel helyben szokásos módja alatt a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján történő kifüggesztés értendő, de emellett az önkormányzat hivatalos honlapján is megvalósul a közzététel.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összessége:

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Eredménytelen kommunikáció, párbeszéd hiánya, motiválatlanság.	Közösségi rendezvények szervezése a kommunikáció és párbeszéd erősítésére.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődnek.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Digitális írástudás hiány csökkentése
A mélyszegénységben élő családokban jellemző az alacsony iskolázottság, gyakran az alapvető személyi és környezeti higiéniát nélkülözik a családtagok. A gyermekek az ingerszegény környezet miatt nem ismerik a vízöblítéses WC-t, a WC papírt, nem mosnak kezet, a ruháik és edényeik tisztítása, a fürdés és a testápolás kultúrája hiányzik.	Az érintett csoporton belüli mentorok képzése, az életvezetési tanácsok terén, a háztartástan ismeretek, a gyermekgondozás, a pénzkezelés, az adósság-tanácsadás területén.
A mélyszegénységben élő családokban magas a munkanélküliség. A havi rendszeres jövedelem hiánya nem ad tapasztalatot a jövedelem beosztásához.	A közfoglalkoztatási létszám bővítése, egyéb foglalkoztatási lehetőségek feltárása, ösztönzése. Képzések biztosítása.
Társadalmi beilleszkedési nehézségek, elszigetelődés.	Közösségbe vonás, közösségépítés, akár saját kultúrára való támaszkodással.
A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Továbbra is magas azon 16 éven felüli gyermekek száma, akik érdektelenség, rossz tanulmányi átlag miatt kikerülnek a közoktatásból, nem szereznek szakmai	A középfokú intézményekből elbocsátott 16 életévet betöltött fiatalok szabadidejének hasznos eltöltése érdekében programok, rövid ideig tartó képzések szervezése és feltárása, amely képessé

végzettséget, ezért a munkaerő piacon nem jelennek meg, mint munkavállalók.	tesz szakmunkásokat segítő tevékenység elvégzésére. Az érintett személyek mentorálása a munka világába.
A család működését zavaró és akadályozó tényezők közül az anyagi okok, a család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Jelzőrendszer tagjainak hatékony együtt-működése a veszélyeztetett gyermekek érdekében. Minden szinten együttműködés-re ösztönözni a családot, a gyermeket. Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A gyermekvállalás miatt a munka világából hosszabb időre kieső nők visszailleszkedési problémái.	A településen bölcsőde működtetésének kialakítása, hogy az anyák akár részmunkaidőben is vissza tudjanak menni a munka világába. A gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körének szervezése, bővítése.
A magányérzet kialakulása gyermekvállalás miatt vagy egyedülálló nyugdíjas nők körében. A magány nemcsak az anya mentális állapotára van kihatással, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. A hasonló élethelyzetben élők számára csoportok szervezésének segítése.
Életkorhoz kötött egészségügyi szűréseken résztvevő nők alacsony aránya.	Egészségügyi szűrővizsgálatok helyben történő megszervezése. Szűrővizsgálatok elérésnek segítése.
Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Sok az egyedül élő idős ember, akinek a társa meghalt, családja vidékre vagy külföldre költözött.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző közösségfejlesztő programok, szolgáltatások szervezése. Kapcsolataik ápolásának segítése, új kapcsolatok kialakításához közösségi tér biztosítása.

A halálozási okok - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Jelentős az idősek körében az alacsony jövedelemmel rendelkezők száma	Tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról
Digitális kompetencia hiánya	Okoseszközök használatának, internet lehetőségeinek ismertetése.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékkal élők elszigetelődése, a szabadidő hasznos eltöltésének korlátozottsága, képességeik, lehetőségeik behatároltsága. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, önszorgató csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.	A kommunikáció színterének bővítése az internet világának megismertetése, amellyel a felhasználók otthonukba hozhatják a közösséget. Az Igényeiknek és állapotuknak megfelelő hasznos időtöltés segítése.
Településen működő kereskedelmi üzletek akadálymentesítése csak részben valósult meg.	Fizikai környezetben található akadályok csökkentése, megszüntetése,

A tanyán élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Rossz, egészségtelen állapotú tanyák, közművek hiánya	Közművek kiépítése (elsősorban ivóvíz, szennyvíz). Lakásállomány állagmegóvása, felújítása, energetikai racionalizációja
Rossz közlekedési viszonyok, tömegközlekedés hiánya	Utak karbantartása, felújítása, stabilizációja, szilárd burkolat kiépítése Tanyagondnoki szolgálat erősítése Tömegközlekedés igényekhez igazítása
Tanyán élők elszigetelődése, különösen gyermekek, idősek	Külterületi közösségi terek kialakítása, közösségfejlesztés Helyi közösségi közlekedés fejlesztése (iskolabusz)
Rossz egészségi állapot, egészségügyi szakrendelésen, egészségügyi szűréseken való alacsony részvétel	Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése Helyi közösségi közlekedés fejlesztése Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása helyben
Nem kielégítő közbiztonság	Bűnmegelőzés javítása járőrözés, figyelőszolgálat segítségével

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a helyi polgárokhoz viszonyítva hasonló életkörülmények között élnek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők egészségi állapota nem tér el a más társadalmi csoportban élőkhez képest.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek jövőjének alakulását befolyásoló képességfejlesztést, a továbbtanulás ösztönzését és a koruknak megfelelő értelmes szabadidő eltöltés elősegítését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök biztonságára, valamint igyekszünk megakadályozni az időskorra jellemző elszigetelődést.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén esélyegyenlőség elősegítését a munkaerőpiacon, és az egészség megőrzésének támogatását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők a helyi szolgáltatásokhoz való önálló hozzájutás lehetőségére, valamint a fogyatékoság által szabott lehetőségek között a társadalmi hasznosság tudatának megőrzését.

Önkormányzatunk legfontosabb célja a településünkön élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmust, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet fordít, - ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz - a veszélyeztetett célcsoportok esetében
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek képességeinek fejlesztése	Tanulási, olvasási, szövegértési és számolási problémák, az iskolában és a tanterületen élő gyermekek körében, ismeretterjesztő az családok, fejlesztést elősegítő nyári táborok	Az intézkedési terv összhangban van a Gazdasági Programmal és a Település Tervvel.	MINTFS, „Leg elővázse a jobb alát fejlesztő program elindítása a gyermekeknek” Az évisemlések és a (2007) továbbtanulási kmaradt gyermekek számának 10 %-a történő mérséklődése	Közégszi pszichológus	2025. 12. (szerda) Minden évben elvégzendő feladat.	Adatlapok, szakvélemény, részvételi iv teszt, jelenléti iv teszt, eredmények, részvétel jelenléti iv.	önkormányzati és református oktatási intézmény munkatársai (tanítók, tanárok), önkormányzati támogatás. technikai: oktatási intézmény eszközei	Nincs	Intézkedési terv eredményeként folyamatos önkormányzati támogatások és humánerőforrás ok közreműködésével fenntartható.
2	Programok biztosítása érdekében, valamint: hasznos tábort szervezése gyermekek számára (helyben) a nyári idejüket illetve az szabadidős iskolai szünidőt, tevékenységek utáni összeváltó, biztosításával vagy egy virtuális világban, informatikai eszközökkel élnek. Szülőik elfoglaltak, problémát okoz a gyermekek felügyelete	Tapasztalatok szerinti: minden és töltött idő, minden gyermek számára a szabadidős iskolai szünidőt, tevékenységek utáni összeváltó, biztosításával vagy egy virtuális világban, informatikai eszközökkel élnek. Szülőik elfoglaltak, problémát okoz a gyermekek felügyelete	Az intézkedési terv összhangban van a Gazdasági Programmal és a Település Tervvel.	MINTFS, „Leg elővázse a jobb alát fejlesztő program elindítása a gyermekeknek” Az évisemlések és a (2007) továbbtanulási kmaradt gyermekek számának 10 %-a történő mérséklődése	Közégszi pszichológus	2025. 12. (szerda) Minden évben elvégzendő feladat.	Adatlapok, szakvélemény, részvételi iv teszt, jelenléti iv teszt, eredmények, részvétel jelenléti iv.	önkormányzati és református oktatási intézmény munkatársai (tanítók, tanárok), önkormányzati támogatás. technikai: oktatási intézmény eszközei	Nincs	Intézkedési terv eredményeként folyamatos önkormányzati támogatások és humánerőforrás ok közreműködésével fenntartható.
3	Partnerségi kapcsolat erősítése az oktatás és a gyermekek területein, az egyes fogalomrendszer, látása nem mindig megfelelő.	Kellő információk az fenntarthatósága érdekében, az oktatás és a gyermekek területein, az egyes fogalomrendszer, látása nem mindig megfelelő.	Az intézkedési terv összhangban van a Gazdasági Programmal és a Település Tervvel.	MINTFS, „Leg elővázse a jobb alát fejlesztő program elindítása a gyermekeknek” Az évisemlések és a (2007) továbbtanulási kmaradt gyermekek számának 10 %-a történő mérséklődése	Közégszi pszichológus	2025. 12. (szerda) Minden évben elvégzendő feladat.	Adatlapok, szakvélemény, részvételi iv teszt, jelenléti iv teszt, eredmények, részvétel jelenléti iv.	önkormányzati és református oktatási intézmény munkatársai (tanítók, tanárok), önkormányzati támogatás. technikai: oktatási intézmény eszközei	Nincs	Intézkedési terv eredményeként folyamatos önkormányzati támogatások és humánerőforrás ok közreműködésével fenntartható.

3	Demenciával élő Rohamosan nő és Közös napokkal együttműködés, elátása, felügyelete, szinten tartása	használati gyakoribbá válik, internet segítségével információszerezés, kapcsolattartás javul.	Programmal, a Település Tervvel	megszervezése idősek számára.	Polgármester, jegyző, Szociális Szolgáltató Központ Intézményvezető	2025. 12. 31. 31.1 db tudásmegosztó Pályázat foglalkozás/közbssé évbengi program. elvégzendő feladat	TOP_PLUSZ 3.1.3.-23	állása esetén folyamatos.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége								
1	Fogyatékkal élők igényfelmérés elvégzése, a szolgáltatások igénybevétele, a közösségi programok, foglalkozások szervezése, a fogyatékkal élők és családtagjaik számára.	Évente legalább egy szabadidős egy közösségi programban a Gazdasági ágazat Programmal, a Település Tervvel (2015-2025)	intézkedési MNFTS, terv összhangban Nemzeti Programmal, a Település Tervvel	Fogyatékkal élők felkutatása, igényfelmérés. Igény program szervezés.	Polgármester, jegyző, Szociális Szolgáltató Központ Intézményvezető	2025. 08. 31. Évente legalább egy Pénzügyi forrás: Anyagi és humán Orgona Református Egyesített Szociális Intézmény	TOP_PLUSZ 3.1.3.-23 Humán megléte alapján Egyesített köznevelődési szakember	

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni
  - o

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az

esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Szank község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Szank Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és a 87/2023.(XII.13.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Szank, 2023. december 13.

Varga Ferencné
polgármester

